

1.04 Strokovni članek

IZ ARHIVSKIH FONDOV IN ZBIRK  
FROM THE ARCHIVAL FILES AND COLLECTIONS

UDK 930.253:347.963(497.4Ptuj)"1945/2000"

Prejeto: 26. 9. 2017

## **Javno tožilstvo Ptuj 1945–2000 Urejanje in popisovanje fonda ter interpretacija pisarniških okvirov poslovanja**

**ALEŠ JAMBREK**

profesor zgodovine in sociologije, arhivist  
Zgodovinski arhiv na Ptuju, Vičava 5, SI-2250 Ptuj  
e-pošta: ales.jambrek@arhiv-ptuj.si

### **Izvleček**

S prispevkom skušam zainteresirani strokovni in laični javnosti približati arhivsko gradivo javnih tožilstev kot izredno zanimiv in uporaben vir različnih znanstvenih disciplin. V njem sem opozoril na zanimivosti in težave, s katerimi sem se soočal pri popisovanju in urejanju fonda Javno tožilstvo Ptuj 1945–2000, ter predstavil rešitve, s katerimi sem težave skušal odpraviti, tako da bi fond čim bolj pregledno popisal in ga približal bodočim raziskovalcem.

### **Abstract**

**PUBLIC PROSECUTOR'S OFFICE IN PTUJ 1945-2000. ARRANGEMENT AND DESCRIPTION OF THE FONDS AND INTERPRETATION OF OFFICE OPERATION**

This contribution seeks to bring the public closer to the archival material of prosecution offices as an extremely interesting and useful source of different scientific disciplines. It draws attention to specifics and difficulties I encountered when describing and arranging the fonds Public Prosecutor's Office in Ptuj 1945–2000 and presents solutions aimed at eliminating the difficulties, thus ensuring transparent description while also bringing such material closer to future researchers.

### **Ključne besede:**

Javno tožilstvo Ptuj, vpisniki, navodila in pravilniki, urejanje fonda, popisovanje fonda, sumarnik

### **Key-words:**

Public Prosecutor's Office in Ptuj, register, instructions and regulations, arrangement of fonds, description of fonds, summary

## Uvod

Na podlagi najdenih navodil in pravilnikov oziroma fragmentov le-teh sem skušal okvirno pojasniti, kako je potekalo pisarniško poslovanje na nekdanjem Javnem tožilstvu Ptuj in Okrožnem državnem tožilstvu Ptuj v 90. letih 20. stoletja, kaj naj bi se glede na navodila vpisovalo v vpisnike, ki so ohranjeni v okviru fonda, in kaj je v njih dejansko vpisano. Celoten članek je razdeljen na tri dele. V prvem na kratko pojasnujem pisarniško poslovanje javnega/državnega tožilstva na Ptuj v letih 1948–1998. V drugem delu predstavljam opravljeno delo pri urejanju in popisovanju fonda ter opozarjam na nekatere zanimive najdbe v gradivu, tako v spisovni kot tridimenzionalni obliki. V tretjem delu je v obliki razpredelnice narejen poskus vsebinske interpretacije vpisnikov fonda Javnega tožilstva na Ptuj 1945–2000 glede na ohranjena navodila, pravilnike in spisovno gradivo oziroma najdeno dokumentacijo. Čeprav je prispevek večinoma namenjen strokovni javnosti, je bil moj primarni namen približati **širši javnosti** fond tožilstev kot izredno zanimiv in uporaben vir gradiva na različnih znanstvenih področjih, ki pa je žal za zdaj zaradi vsebnosti občutljivih osebnih podatkov v večji meri nedostopen.

## Javno/državno tožilstvo na Ptuj

Leta 1946 je bil sprejet Zakon o javnem tožilstvu, ki je zamenjal obstoječi odlok o ustanovitvi in pristojnosti javnega tožilca Demokratične federativne Jugoslavije, ki je veljal od 3. 2. 1945. Po sprejetem zakonu je bilo javno tožilstvo samostojen organ ljudske skupščine, strogo ločen po hierarhiji od zvezne, republiške, okrožne (mestne) do okrajne (rajonske) ravni.<sup>1</sup>

Javno tožilstvo je postalo pristojno vlagati tožbe, redna in izredna pravna sredstva proti pravnomočnim odločbam sodne in uprave veje oblasti, aktivno sodelovati v upravnih in sodnih postopkih ter je predstavljalo organ kazenskega pregona. Bilo je popolnoma neodvisno od drugih državnih organov in organizirano enako kot sodišča centralizirano in hierarhično. Ustavne spremembe leta 1953 so posegle tudi v pristojnosti delovanja javnih tožilstev, saj je Zakon o javnem tožilstvu zmanjšal vlogo tožilstva v preiskovalnem delu kazenskega postopka. Že v letu 1952 pa se mu je z ustanovitvijo javnega pravobranilstva zmanjšala funkcija splošnega varuha zakonitosti. Zakon o javnem tožilstvu leta 1965 je še bolj definiral glavno dolžnost javnega tožilstva kot je preganjanje storilcev kaznivih dejanj in gospodarskih prestopkov. Po sprejetju nove zvezne in republiške ustave 1974 ter Zakona o javnem tožilstvu 1977 je doživelo tožilstvo večje organizacijske spremembe. Javno tožilstvo več namreč ni bilo hierarhično enotno za področje celotne države, saj so odnosi nadrejenosti in podrejenosti ostali izključno v okviru republike. Zaradi sprememb v organizaciji so na slovenskih tleh delovali republiški, višji in temeljni javni tožilec. Po novih predpisih pa je tožilec predstavljen kot organ kazenskega pregona, njegove naloge v kazenskem postopku pa so postale bolj definirane.<sup>2</sup>

Leta 1994 je bil sprejet Zakon o državnem tožilstvu, ki je ukinil javna tožilstva s 1. 1. 1995.<sup>3</sup>

Svoje naloge so javna tožilstva opravljala skladno s politiko pristojne družbenopolitične skupnosti. Poslovanje javnih tožilstev so urejali interni pravilniki in navodila za poslovanje, vpisniki z imeniki pa so vsebovali evidenco nad spisovnim gradivom. Po vojni je delovalo na Ptuj Okrajno javno tožilstvo Ptuj, ki je

<sup>1</sup> Ur. l. FLRJ št. 60/1946.

<sup>2</sup> Melik: Javni tožilec, str. 60–62.

<sup>3</sup> Ur. l. RS št. 63-2169/94.

spadalo pod Okrožno javno tožilstvo Maribor. Svoj sedež je imelo od 1. 4. 1954 na Kvedrovem trgu 4, kjer je poslovalo v dveh pisarnah na 56 m<sup>2</sup> površine.<sup>4</sup> Po ukinitvi ptujskega okraja leta 1957 je delovalo tedanje Okrajno javno tožilstvo Ptuj naprej kot Občinsko javno tožilstvo Ptuj.<sup>5</sup> Z zakonom z dne 28. 4. 1977<sup>6</sup> so javna tožilstva v Sloveniji dobila novo organizacijsko obliko, saj so bila ustanovljena Temeljna javna tožilstva. Temeljno javno tožilstvo v Mariboru, enota Ptuj, je začelo poslovati 1. 1. 1979. Tožilstvo je v takšni obliki delovalo do konca leta 1994, saj se je 1. 1. 1995 preimenovalo v Okrožno državno tožilstvo na Ptuju.<sup>7</sup> To je imelo sedež v občinski stavbi na Mestnem trgu 1, od koder se je konec leta 1998 preselilo v Vodnikovo ulico,<sup>8</sup> kjer zaseda pribl. 150 m<sup>2</sup> površine še danes.<sup>9</sup>

## I. A pravni okvir delovanja

Prva navodila, ki pojasnjujejo pisarniško poslovanje javnih tožilstev, so se v fondu Javnega tožilstva Ptuj 1945–2000 le delno ohranila.<sup>10</sup> Izdalo jih je Javno tožilstvo Federativne ljudske republike Jugoslavije 20. 2. 1948 in so sestavljena iz 36 členov.<sup>11</sup> V njih je opredeljeno organizacijsko delovanje tožilstev in delovanje pisarne vse od oblikovanja določenega predmeta v zadevo do oblikovanja in vodenja spisov zadev, ki so bila predana sodišču. Posebej zanimiv in z mojega stališča pomemben je 6. člen, kjer so navedeni in obrazloženi vsi vpisniki, ki so jih vodili v okviru vzpostavljenih oddelkov po področjih:

1. vpisnik P za personalni oddelek, kamor so beležili vse predmete personalnega oddelka;
2. vpisnik ONR<sup>12</sup> za oddelek splošnega nadzora, v katerega so vpisovali vse predmete tega oddelka, in vpisnik ON, v katerega so prenesli vse zadeve iz vpisnika ONR, pri katerih je bilo treba uporabiti kakršno koli pravno sredstvo;
3. vpisnik IR za preiskovalni oddelek, v katerega so vpisovali vse predmete tega oddelka, in vpisnik I, v katerega so prenesli vse predmete iz vpisnika IR, v katerih je bil začet kazenski postopek;
4. vpisnik K<sup>13</sup> za kazenski oddelek, v katerega so vpisovali tiste predmete

<sup>4</sup> ZAP/0092/001/001/00001, spis A 21/53, Najemninska pogodba, str. 1–2. Čeprav edina ohranjena najemninska pogodba iz tega obdobja datira iz leta 1954, sem na podlagi drugega vira izsledil, da je tožilstvo plačevalo za omenjene prostore že leta 1952 (glej ZAP/0042/001/001/001/00041 Ljudski odbor Mestne občine Ptuj – Stanovanjske zadeve, dvig najemnin (odločbe in dopisa).

<sup>5</sup> Ur. l. SFRJ št. 7/1965.

<sup>6</sup> Ur. l. SRS št. 10/1977.

<sup>7</sup> Ur. l. RS št. 63/94.

<sup>8</sup> ZAP/0092/002/009/001, spis Tu 61/95, Odpoved najemne pogodbe in Poslovni prostori.

<sup>9</sup> ZAP/0092/002/009/002, spis Tu 57/96, Okvirne potrebe po prostorih.

<sup>10</sup> ZAP/0092/001/001/001, spis A 183/48, Navodila (fragment).

<sup>11</sup> Manjkata 1. in 2. člen.

<sup>12</sup> Oznako ONR za pomožni vpisnik oddelka za splošni nadzor so, kot je razvidno iz podatkov, dokončno začeli uporabljati leta 1948 (glej: AS 353 Javno tožilstvo Republike Slovenije, spis A 267/48, dokument ONR 552/47 Navodila za vodstvo vpisnikov ONR in ON Oddelka splošnega nadzora). Prej se je vpisnik označeval z R, torej od leta 1946 do 1947. Vse vloge so se najprej vpisale v vpisnik R, nato pa so se na podlagi odločitve referenta zadeve prenesle v vpisnik ON ali pod evidence ali pa so ostale v vpisniku R. Najpogosteje so sem vpisovali zapisnike krajevnih ljudskih odborov, razpise, okrožnice ministrstev, komisij, komitejev, torej vse predpise državnornormativnega značaja. Ko je referent ugotovil, da gre za nezakonito zadevo in je treba uporabiti primerno pravno sredstvo za vzpostavitev zakonitega stanja, se je to vpisalo v vpisnik ON (glej: AS 353 Javno tožilstvo Republike Slovenije, spis A 267/48, dokument 10/46).

<sup>13</sup> Predstavlja osnovni vpisnik kazenskega oddelka. Sem se vpisujejo vsi kazenski predmeti, ki prihajajo na tožilstvo in v katerih javni tožilec sodeluje v prvi ali drugi stopnji oziroma v izrednem postopku na sodišču. Torej so sem vpisovali zadeve, ki so se nato dostavile sodišču s predlogom za preiskavo, za pregon, obtožnico, pritožbo, vsi predmeti s stališči za varstvo

- iz vpisnika I, pri katerih je bil preiskovalni postopek zaključen in je bilo treba predložiti predlog za kaznovanje ali dvigniti obtožnico, ter vpisnik Kr za preostale predmete tega oddelka;
5. vpisnik G-I in G-II za civilni oddelek, v katerega so vpisovali predmete tega oddelka v spornih stvareh strank; v vpisnik RG<sup>14</sup> so vpisovali tiste predmete tega oddelka, v katerih ni bilo spora med strankami, obstaja pa še vpisnik RO, v katerega so vpisovali sodne odločbe v civilnih in izven-spornih zadevah, ki so bile posredovane tožilstvu na vpogled;
  6. vpisnik A in vpisnik R za splošni oddelek, pri čemer so v vpisnik A vpisovali predmete administracije, evidence in ekonomata, v vpisnik R pa računske predmete;
  7. vpisnik Pov in Strogo Pov za zaupne in strogo zaupne zadeve z vseh področij;<sup>15</sup>
  8. vpisnik Jt so vodila Javno tožilstvo Federativne ljudske republike Jugoslavije in javna tožilstva ljudskih republik ter avtonomnih pokrajin, vanj so se vpisovala načelna navodila, okrožnice, stvari organizacijske narave in zadeve, s katerimi so se javni tožilci osebno ukvarjali.

Okrožna, mestna in okrajna javna tožilstva naj ne bi vodila vpisnikov Jt in P, temveč naj bi predmete iz vpisnika P vpisovala v vpisnik Pov, predmete iz vpisnika Jt pa vnašala v vpisnik A, če ne bi bile zadeve zaupne narave. Prav tako naj ne bi vodila vpisnika G-II, medtem ko bi morala voditi vse preostale vpisnike.<sup>16</sup> K vsem vpisnikom so se vodili registri, pri čemer so se v okviru vpisnikov Pov, Strogo Pov in Jt slednji vodili, če je bilo odprtih vsaj 200 zadev letno. Za vpisnika I in K so se vodili registri po osumljencih in oškodovancih, za vpisnika G-I in G-II pa po tožnikih in tožencih.<sup>17</sup> Od pomožnih knjig so vodili knjigo rokov, kamor so vpisovali zadeve, v katerih je bil odrejen določen rok, ali zadeve, v katerih predmetih je bilo po preteku odrejenega roka treba izdati odredbe oziroma zadeve, v katerih se je o izvršitvah vodil nadzor po službeni dolžnosti, prav tako pa tudi predmeti, v katerih se je pričakovalo poročilo ter knjigo pripornikov.<sup>18</sup> Vsa javna tožilstva so imela še lastno računovodsko službo z ekonomatom, ki je vršila naslednje posle:<sup>19</sup>

---

zakonitosti, za obnovo postopka in za izredno ublažitev kazni. Vsi kazenski predmeti so se vpisali najprej v Ir nato v I in šele nato v K vpisnik, saj se je lahko zgodilo, da se je zadeva vrnila notranjim odsekom ali preiskovalnim oddelkom. Na ta način je imel javni tožilec boljši vpogled v delo notranjih odsekov (glej: AS 353 Javno tožilstvo Republike Slovenije, mapa K vpisnik, dokument A 82/47 ter ZAP/0092/001/001/001, spis A 183/48, A 188/48 Navodila Javnega tožilstva federativne narodne republike Jugoslavije za vodstvo vpisnikov – Upisnici i statistični izveštaji krivičnog odjeljenja, str. 84–91).

<sup>14</sup> Vse vloge civilnega značaja so se naprej vpisale v vpisnik Rg, razen tistih, ki so se morale vpisati v vpisnik Ro (glej: AS 353 Javno tožilstvo Republike Slovenije, spis A 267/48, dokument A 10/46). Leta 1948 je Rg vpisnik zamenjal vpisnik Gr (glej: Prav tam, dokument A 183/48). Enake zadeve, ki so se prej vpisovale v Rg vpisnik za leti 1946 in 1947 so se od leta 1948 vpisovale v Gr vpisnik: prošnje, poizvedbe, pravna in pisna navodila in mnenja, razpisi ter postopki izrednih pravnih sredstev, ki jih sprožijo druge pravosodne institucije v določenem primeru, za katerega niso pristojne (glej: AS 353 Javno tožilstvo Republike Slovenije, spis A 267/48, dokument A 10/46 in AS 353 Javno tožilstvo Republike Slovenije, mapa G vpisnik, Upisnici i statistički izveštaji gradjanskog odjeljenja in ZAP/0092/001/001/001, spis A 183/48, A 188/48 Navodila Javnega tožilstva federativne narodne republike Jugoslavije za vodstvo vpisnikov – Upisnici i statistični izveštaji gradjanskog odjeljenja, str. 97–103). Iz Gr vpisnika so prenesli zadevo pod G vpisnik tudi v primeru, ko je tožilec v okviru razprave podajal kakšne predloge, ki so bili pri razsodbi v pomoč sodišču (glej: Prav tam).

<sup>15</sup> Oba se preimenujeta 1. 1. 1992 v Z in SZ (glej: ZAP/0092/001/001/023, spis A 1/92, Sprememba navodil za vodenje vpisnikov).

<sup>16</sup> ZAP/0092/001/001/001, spis A 183/48, Navodila (fragment).

<sup>17</sup> Prav tam, člen 7.

<sup>18</sup> Prav tam, člen 9.

<sup>19</sup> Prav tam, člena 27 in 28.

1. skrbela je za delo na predmetih, ki so temeljili na podlagi ukazne pravice javnega tožilca in dolžnosti dolžnika;
2. skrbela je za posle, ki izvirajo iz zakona;<sup>20</sup>
3. sestavljala je plačilne sezname, vodila kontrolnike osebja, kontrolnike odobrenih in porabljenih kreditov, vodila dnevnik nabavk, knjigo potrošnega materiala, knjigo izdanega materiala, knjigo inventarja, nabavljala pisarniški potrošni material, kurivo in skrbela za razporeditev pisarniškega potrošnega materiala in pisarniške opreme ter za popravila;
4. najemala in razporejala je kredite oziroma sestavljala trimesečne proračunske in mesečne blagajniške plane;
5. predlagala je virmane in zapore kreditov;
6. vodila je denarno knjigo;
7. vršila je poštno-čekovni promet;
8. vodila je knjigovodstvo v smislu uredbe in pravilnika o izvajanju proračuna;
9. vodila je knjigovodstvo v smislu navodil o vodenju dvojnega knjigovodstva;
10. vodila je depozitni vpisnik Kdp;
11. izdelovala je predloge proračuna.

Vsa javna tožilstva so morala uskladiti svoje delo na podlagi teh navodil. Vsi nepredpisani vpisniki in knjige so se morali zaključiti po prejetju teh navodil in shraniti v arhiv. Izjemoma so se lahko še naprej vodili vpisniki oddelka splošnega nadzora in civilnega oddelka.<sup>21</sup> V zadnjem členu je navedeno, da se tožilstva ravna po tem navodilu, vse dokler jih ne bo zamenjal Pravilnik o notranji organizaciji in poslovanju javnega tožilstva.<sup>22</sup>

Pravilnik o unutarnej organizaciji javnih tužilstav, ki ga je pripravilo Javno tožilstvo Federativne narodne republike Jugoslavije<sup>23</sup> 16. 12. 1948,<sup>24</sup> vsebuje 28 členov. Iz njih je razvidna zgolj notranja organizacijska delitev tožilstev, medtem ko poteka pisarniškega poslovanja, ki ga je bilo zaslediti v prejšnjih navodilih, pravilnik več ne omenja. Najzanimivejših je prvih 12 členov, kjer so obrazloženi vsi organizacijski oddelki<sup>25</sup> znotraj tožilstev. Javna tožilstva so torej bila sestavljena iz sedmih oddelkov:

#### I. Splošni oddelek

Izvajal je administrativne in računovodske posle skupaj z ekonomatom in evidencami. Administrativna dela so vsebovala prejem in odpravo pošte ter vpisniško evidenčno službo z arhivom. Ta je v večji meri bila samo ena za vse oddelke, čeprav sta personalni oddelek in oddelek za varnost lahko imela svojo. Računovodstvo z ekonomatom je skrbelo za dvojno knjigovodstvo, posle nabave, varstvo in razdeljevanje pisarniškega in drugega materiala ter inventarja. Področje evidenc je obsegalo pregled vseh vzpostavljenih zahtev za varstvo zakonitosti in sprejetih odločitev v teh zadevah, pravnih predpisov glede na vsebino, odločitev normativnega in principialnega značaja, razpisov, službenih publikacij in raznih tiskovin.

<sup>20</sup> Zakon o splošnem državnem proračunu, Uredba o izvršitvi proračuna, Pravilnik o izvajanju proračuna, Navodila o spremembah in dopolnitvah navodil o vodenju dvojnega knjigovodstva ter drugi finančni predpisi.

<sup>21</sup> Prav tam, člen 35.

<sup>22</sup> Prav tam, člen 36.

<sup>23</sup> ZAP/0092/001/021/003, spis Pov 55/49, Pravilnik o unutarnej organizaciji javnih tužilstav.

<sup>24</sup> Dokument je bil izdan v okviru vpisnika Jt 200/48.

<sup>25</sup> Če javna tožilstva niso imela ustreznih oddelkov, so lahko organizacijsko vršila posle v obliki referatov.

## II. Personalni oddelek

Referati za ta oddelek so skrbeli za kadrovsko službo, zadeve strokovne izobrazbe in posle, ki se nanašajo na sistematizacijo, plače in delovne odnose. Sem spadajo iskanje novega kadra, skrb za pravilen razpored kadra, skrb za kadrovsko strokovno in kulturno usposabljanje, nadzor nad razvojem kadrov (zaposlitve, odpovedi, premestitve, sprememba službenih odnosov, bolniški dopusti, dopusti idr.).

## III. Splošni nadzor

Oddelek je izvajal nadzor nad spremembami zakonodaje, uredb, ukazov, pravilnikov, navodil in drugih pravnih predpisov ter njihovo pravilno implementacijo v državni upravi, delovnih odnosih, industriji, gradbeništvu, rudarstvu, kmetijstvu, združništvu, trgovini, prometu, financah, obrti, tisku, družbenih organizacijah ter drugih področjih poslovnega in družbenega življenja.

## IV. Varnost

Vodila je preiskave, dvigovala in zastopala obtožnice ter izvajala druge procesne aktivnosti v predmetih javne varnosti.

## V. Preiskovalni oddelek

Skrbel je za zadeve v zvezi s potekom kazenskega postopka in izvedbo preiskave; vzpostavljala kazenski postopek oziroma zavračala predloge za vzpostavljane kazenskega postopka, vršil preiskovalna in raziskovalna dela; skrbel, da se pridobijo, preverijo in razjasnijo dokazi o kazenskem dejanju in krivcu, obrambi in stopnji njegove grožnje družbi s ciljem, da se pravilno zaključi kazenski postopek; sprejemal je odločitve o odpiranju preiskav, narekoval in ukinjal pripor in preiskovalni zapor v predhodnem kazenskem postopku; v boju zoper kriminal je sodeloval s preiskovalnimi organi notranjih zadev.

## VI. Kazenski oddelek

Je vršil posle glede na predpise Zakona o kazenskem postopku; predlagal sodišču obtožnice in obtožne predloge ter sodeloval v kazenskem postopku pred sodiščem; predlagal pravna sredstva zoper nezakonite in nepravilne odločitve v kazenskih zadevah; pazil na spremembe v kazenski zakonodaji; predlagal sodišču izredna pravna sredstva (za zaščito zakonitosti, zahteva za obnovo postopka, predlog za izredno ublažitev kazni); vršil druga dela s področja svojih pooblastil glede na zakon o kazenskem postopku; sodeloval z drugimi državnimi organi na področju kazenskega pregona.

## VII. Civilni oddelek

Oddelek je izvajal posle z vseh področij civilnega prava; v sporih iz 10. člena Zakona o javnem tožilstvu, posebej ko je bil prisoten večji materialni interes države, je vlagal tožbe in predloge, se vključeval v postopek na sodiščih in v upravnem postopku, predlagal pravna sredstva zoper nezakonite in nepravilne odločitve, dvigoval zahteve za varstvo zakonitosti; na področju družinskega prava, starševstva in posvojitev je vršil intervencije v postopkih na sodišču in upravnih postopkih; glede na zakonodajo je izvajal še druge posle v civilnih zadevah.

Po sprejemu internega pravilnika o notranji organizaciji javnih tožilstev decembra 1948 so bili vzpostavljeni še dodatni vpisniki, ki niso bili del samega pravilnika:<sup>26</sup>

<sup>26</sup> AS 353 Javno tožilstvo Republike Slovenije, spis A 267/48, Navodila za vodenje novih vpisnikov in izpolnjevanje statističnih izkazov, str. 1–2.

1. vpisnik ON za predmete oddelka za splošni nadzor;<sup>27</sup>
2. vpisnika Br in B za predmete oddelka javne varnosti;<sup>28</sup>
3. vpisnika Ir in I za predmete preiskovalnega oddelka;<sup>29</sup>
4. vpisnik K-I<sup>30</sup> za predmete kazenskega oddelka okrajnih, rajonskih, mestnih, okrožnih in oblastnih javnih tožilstev;
5. vpisnik K-II<sup>31</sup> za predmete kazenskega oddelka pokrajinskega in republiških tožilstev ter javnega tožilstva Federativne ljudske republike Jugoslavije;
6. vpisnik G za predmete civilnega oddelka.<sup>32</sup>

<sup>27</sup> Sem so vpisovali zaplembe, stanovanjske zadeve, pokojnine, najemnine, začasne uprave, vojni dobiček, črno borzo, tisk idr. V pomožni vpisnik ONR so se beležili vsi predmeti, ki so prišli v poštev za oddelk splošnega nadzora, pozneje pa so se prenašali v vpisnik ON (glej: AS 353 Javno tožilstvo Republike Slovenije 1944–1999, spis A 267/48, Navodila za vodstvo vpisnikov ONR in ON oddelka splošnega nadzora, str. 1). Vpisnik ONR je zamenjal pomožni vpisnik R, v katerega so se do leta 1948 zraven drugih zadev vpisovale tudi zadeve splošnega nadzora in se pozneje prenesle v vpisnik ON (glej: Prav tam, dokument A/46-10). Vpisnik ONR so prenehali voditi 1. 1. 1949 (glej: ZAP/0092/001/021/002, spis Pov 54/48, Uputstvo o vodenju vpisnika i popunjavanju statističkih izveštaja in AS 353 Javno tožilstvo Republike Slovenije, mapa ON vpisnik, dokument A 267/48-12, str. 1).

<sup>28</sup> V vpisnik Br so vpisovali predmete, po katerih so se vodile poizvedbe oziroma kazenski postopek, torej prijave, zabeležke (izsledki) podrejenih tožilcev, na podlagi katerih višje tožilstvo sprejema odločitve na II. stopnji, pritožbe zoper pripor ali preiskovalni zapor oziroma predlogi za podaljšanje slednjega, pritožbe nad delom podrejenih tožilstev; zaprosila, izsledki, s katerimi se pri višjem tožilstvu zahteva vzpostavitev izrednega postopka; razne predpostavke; prejeti in odposlani razpisi ter prejete in odposlane okrožnice. Predmet, kjer se je vnesla v vpisnik Br prijava in se je nato vzpostavil preiskovalni postopek, se je v tem vpisniku zaključil in prevedel v vpisnik B, če je bila sprejeta odločitev, da se bo vzpostavil preiskovalni postopek. Sem so torej vpisovali predmete, za katere je pristojno tožilstvo sprožilo kazenski postopek oziroma kjer je že stekla preiskava, predmeti, kjer je preiskava bila sprožena s strani organov uprave državne varnosti ali organov notranjih zadev s teritorija pristojnega tožilstva, če je preiskava bila sprožena s strani nadrejenega tožilstva, postopki izredne ublažitve kazni in rezultati takšnega postopka, prav tako tudi odločitve vrhovnega sodišča glede uporabe izrednih pravnih sredstev, če se je z njimi spremenila že sprejeta odločitev (glej: AS 353 Javno tožilstvo Republike Slovenije, mapa B vpisnik, Vpisnici i statistički izveštaj odjeljenja bezbjednosti, str. 20–46 ZAP/0092/001/001/001, spis A 183/48 in A 188/48 Navodila Javnega tožilstva Federativne narodne republike Jugoslavije za vodstvo vpisnikov – Upisnici i statistički izveštaji odjeljenja bezbjednosti, str. 20–45).

<sup>29</sup> Ko se je v zadevi začel kazenski postopek, se je ta iz vpisnika Ir prepisala v vpisnik I. V vpisnik Ir so pretežno vpisovali podatke za administrativno in arhivsko rokovanje z zadevami (glej: ZAP/0092/001/001/001, spis A 48/183, Navodila (fragment) in AS 353 Javno tožilstvo Republike Slovenije, mapa I vpisnik, Upisnici i statistički izveštaji isljednog odjeljenja, str. 63–83). Prav tako so sem vpisovali nepopolno preiskane predmete, glede katerih se je iz spisa takoj ugotovilo, da kaznivo dejanje ni bilo podano. Popolno ali nepopolno preiskani predmeti, ki so jih odstopili v disciplinsko in upravno postopanje, so zapisali zgolj v vpisniku Ir (glej: AS 353 Javno tožilstvo Republike Slovenije, Ir 33/47-5).

<sup>30</sup> V vpisnik K-I so vpisovali zadeve, na podlagi katerih je bilo treba sodišču predati obtožnico ali obtožni predlog. Ti predmeti so prehajali redno iz vpisnika I, ko so bili tam postopki preiskave zaključeni (glej: AS 353 Javno tožilstvo Republike Slovenije, mapa K vpisnika, Upisnici i statistički izveštaji krivičnog odjeljenja – Vodenje upisnika krivičnog odjeljenja, str. 86–88).

<sup>31</sup> Sem so vpisovali stališča strank, ki so želele vložiti predlog za ponavljanje postopka ali zahtevo za varstvo zakonitosti. Sem so vpisovali tudi lastne zadeve tožilstva oziroma službene zabeležke kazenskega oddelka, na podlagi katerih se je vzpostavil postopek za obnovev postopka ali za vzpostavitev zahteve o varstvu zakonitosti (glej: AS 353 Javno tožilstvo Republike Slovenije, mapa K vpisnika, Upisnici i statistički izveštaji krivičnog odjeljenja – Vodenje upisnika krivičnog odjeljenja, str. 89 in ZAP/0092/001/001/001, spis A 183/48, A 188/48 Navodila Javnega tožilstva Federativne narodne republike Jugoslavije za vodstvo vpisnikov, str. 84–91).

<sup>32</sup> Tu so vodili zadeve stvarnega, obveznega in nasledstvenega prava, zemljiške predmete, zakonske spore, alimente zakoncev, alimente otrok, alimente staršev, skrbniške in varstvene zadeve, razglasitve ljudi za umrle, konfiskacije, sekvestracije, izključne tožbe itd. (glej: AS 353 Javno tožilstvo Republike Slovenije, spis A 267/48-25, Uputstva za vodenje statistika odeljenja opšteg nadzora i gradjanskog odeljenja kod javnih tužioslava, str. 1 in 5). Vpisnik G je zamenjal vpisnik C 1. 1. 1992 (glej: ZAP/0092/001/001/023, spis A 1/92, Sprememba navodil za vodenje vpisnikov).

Za predmete kazenskega in civilnega oddelka so vsa tožilstva zraven vpisnikov K-I in K-II ter G vodila še vpisnika Kr<sup>33</sup> in Gr.<sup>34</sup>

V 60. letih so izdali dodatna navodila, ki so uvedla drugačno klasifikacijo gradiva in delno spremenila pisarniško poslovanje tožilstev. Leta 1966 je Skupščina občine Ptuj<sup>35</sup> obvestila Občinsko javno tožilstvo Ptuj o spremembah na področju pisarniškega poslovanja kot izvedbi priprav za delovanje državne uprave v primeru vojne. V navodilu je navedeno, da mora javno tožilstvo klasificirati gradivo na t. i. grupe, in sicer:

Grupa A:

1. tekoči in pravnomočno končani kazenski spisi, ki imajo politični pomen;
2. tekoči in stari kazenski vpisniki K, B, TNČ, K iz leta 1953, KTO in KTs;
3. delavske knjižice, če teh ne bi bilo mogoče izročiti uslužbencem.

Grupa B:

1. vsi kazenski spisi, ki se nanašajo na osebe v priporu ali preiskovalnem zaporu;
2. formularji za kazenski vpisnik;
3. likvidacijski listi za vse uslužbence, ki so v vojnoorganizacijski shemi;
4. prenosni pisalni stroj;
5. šampiljka in potrebni pisarniški material;
6. gotovina, znamke in dragocenosti.

Grupa C:

1. zaupni in strogo zaupni spisi;
2. zaupni in strogo zaupni vpisniki;
3. drugi vpisniki, indeksi in pomožne knjige v kazenskem oddelku;
4. personalni listi z dokumenti, če ti ne bi mogli biti izročeni uslužbencem.

Uničiti se je morala vsa dokumentacija, ki se je nanašala na uslužbence, medtem ko so morali preostalo gradivo zavarovati na trenutnem mestu.<sup>36</sup>

Čez leto dni, 25. 1. 1967, je Občinsko javno tožilstvo Ptuj v internem dokumentu izdalo navodila za klasifikacijo arhiva in seznam arhiva za evakuacijo ali uničenje v primeru vojne, v skladu z zgornjimi navodili. Celotno gradivo pa je razvrstilo zgolj v dve grupi:

Grupa A:

1. evakuacija vseh potrebnih tekočih in pravnomočno končanih kazenskih spisov iztekajočega se leta;
2. evakuacija vseh vpisnikov KTS, KTR, KTM, KTZP, UT, GT, R, Pov in Strogo Pov;
3. evakuacija vseh šampiljk, formularjev za kazenske vpise, potrebnega pisarniškega materiala in znamk;
4. evakuacija vseh okrožnic, vpisanih v vpisnike KTR, Pov in Strogo Pov.

<sup>33</sup> Sem so vnašali predmete s področja kazenskih zadev, ki po naravi niso sodili v vpisnik K oziroma niso potrebni za obtožnico, obtožni predlog ali izredno pravno sredstvo. Sem so se vpisovale razne prošnje, predpostavke, razpisi, prošnje strank za uporabo izrednih pravnih sredstev, predmeti s področja kazenskih zadev, za katere dotično sodišče ni pristojno (glej: AS 353 Javno tožilstvo Republike Slovenije, mapa K vpisnika, Upisnici i statistički izveštaji krivičnog odjeljenja – Vodenje upisnika krivičnog odjeljenja, str. 84–85 in ZAP/0092/001/001/001, spis A 183/48, A 188/48 Navodilo Javnega tožilstva Federativne narodne republike Jugoslavije za vodstvo vpisnikov – Upisnici i statistički izveštaji građanskog odjeljenja, str. 97–103).

<sup>34</sup> Glej opombo št. 12.

<sup>35</sup> Do tega navodila je prišlo v sodelovanju med različnimi institucijami: Državni sekretariat za pravosodje Socialistične republike Slovenije, Vrhovno sodišče Socialistične republike Slovenije in Javno tožilstvo Socialistične republike Slovenije.

<sup>36</sup> ZAP/0092/001/021/00005, spis Pov 1/66, Klasifikacija arhiva javnih tožilstev.



Grupa B:

1. uničenje preostalih spisov, zlasti pa že v indekse prepisane kartoteke oškodovancev in obdolžencev.<sup>37</sup>

Zgornja navodila so zanimiva zaradi dveh segmentov – razvidna je klasifikacija gradiva po pomembnosti za institucijo nekdanjega režima v primeru vojne, kaj je torej smiselno rešiti, in kako je Občinsko javno tožilstvo Ptuj urejalo oziroma vodilo gradivo v skladu z obstoječim pisarniškim poslovanjem. Kot je namreč razvidno, so vodili tudi t. i. Strogo poverljivi vpisnik, tako spisovno gradivo in evidence, ki pa ga iz prevzemnih seznamov in ob obdelavi fonda ni bilo zaslediti.<sup>38</sup>

Naslednje navodilo o notranji organizaciji in poslovanju je bilo sestavljeno s strani Javnega tožilstva Socialistične republike Slovenije 26. 10. 1978 in je začelo veljati 1. 1. 1979, ko so se občinska javna tožilstva preimenovala v temeljna javna tožilstva.<sup>39</sup> Iz splošnih aktov, s katerimi so tožilstva urejala svojo notranjo organizacijo, je razvidno, da so se ravnala po Zakonu o javnem tožilstvu, Zakonu o združenem delu, Zakonu o delovnih razmerjih, Zakonu o temeljnih sistema državne uprave in Zakonu o državni upravi.<sup>40</sup> Navodila so obsežna, saj vsebujejo 98 členov in so sestavljena iz dveh poglavij ter številnih podpoglavij, ki razčlenjujejo organizacijsko sestavo tožilstva in njegovo pisarniško poslovanje:

- I. Načela za notranjo organizacijo javnih tožilstev, ki zajema še opravljanje nalog zunaj delovnega časa in organizacijo pisarniškega poslovanja.
- II. Pravila o poslovanju javnih tožilstev, ki zajema še razmerja med javnimi tožilci, razmerja med javnim tožilstvom in drugimi organi ter organizacijami, razmerja do občanov, ravnanje z okrožnicami in strogo zaupnimi ter zaupnimi zadevami, podpisovanje, hrambo arhivskega gradiva, ravnanje z dolžnostnimi izvodi tiskanih stvari in strokovno knjižnico, ravnanje z zaseženimi stvarmi, delo pisarne, vpisnike in pomožne knjige.

Kot je razvidno iz pravilnika, so bila tožilstva, če so imela dodeljena vsaj dva delavca z istega pravnega področja, organizirana po pravnih področjih na naslednje oddelke: kazenski, gospodarsko-kazenski, civilni in upravni. Lahko pa so se ustanovili še oddelki za ožja specializirana področja, in sicer kazniva dejanja v gospodarstvu, ogroževalne delikte, prestopništvo mladoletnikov itd.<sup>41</sup> V navodilih je navedeno, da mora organizacija pisarniškega dela ustrezati vsebini, obsegu in zahtevnosti opravil, ki spadajo v pisarniško tehnično delo. Pisarniško delo je praviloma bilo organizirano v pisarni javnega tožilstva, ki jo je vodil vodja pisarne oziroma tajnik. V pisarni so lahko bile za posamezne vrste pisarniškega ali tehničnega dela organizirane posebne organizacijske enote, kot so vložišče, pisarna javnega tožilstva, vpisniško-evidenčna služba, strojepisnica, računovodstvo itd.<sup>42</sup> V navodilih so določeni še roki hrambe gradiva:

1. zadeve kaznivih dejanj, za katera so predvidene kazni zapora nad 5 let (10 let);
2. zadeve kaznivih dejanj, za katera so predvidene kazni zapora do 5 let (5 let);
3. druge

<sup>37</sup> Prav tam, Klasifikacija arhiva Občinskega javnega tožilstva na Ptuj ter seznam arhiva za evakuacijo ali uničenje.

<sup>38</sup> Domnevno je bilo spisovno gradivo Strogo Pov med poznejšim urejanjem ustvarjalca vključeno v navadni vpisnik Pov, medtem ko se evidence niso ohranile.

<sup>39</sup> ZAP/0092/001/001/015, spis A 109/78, Navodilo o notranji organizaciji in poslovanju javnih tožilstev v Socialistični republiki Sloveniji.

<sup>40</sup> Prav tam, člen 1.

<sup>41</sup> Prav tam, člen 6.

<sup>42</sup> Prav tam, člena 17 in 18.

Kazenske zadeve, v katerih je bila preiskava prekinjena, so se hranile, dokler pregon ni zastaral; kazenske ovadbe zoper neznane storilce so se hranile, če storilec ni bil odkrit, do absolutnega zastaranja pregona. Trajno so se hranili vpisniki in imeniki ter osebni spisi delavcev javnega tožilstva. Po preteku določenih rokov so spise izločili in z njimi ravnali glede na Zakon o arhivskem gradivu in arhivih.<sup>43</sup>

Kot je razvidno iz dokumenta Priprave za sprejem delavcev na delo Temeljnega javnega tožilstva in Višjega javnega tožilstva Maribor, so bila na Ptuj v okviru tožilske enote Ptuj v tem obdobju organizirana naslednja delovna mesta: vodja pisarne, vodja vpisnikov, strojepiska-zapisnikarica in čistilka oziroma skupaj 4 zaposleni.<sup>44</sup>

Kljub obsežnosti pa nam navodila ne pojasnjujejo, katere vpisnike so v tistem času vodila tožilstva, niti vsebinske razlage slednjih, kar bi bilo najzanimivejše za ta prispevek.

Leta 1980 je ponovno prišlo do sprememb v pisarniškem poslovanju tožilstva in klasifikaciji zadev, spet v primeru vojne. Temeljno javno tožilstvo v Mariboru je posredovalo svoji enoti Ptuj dodatna navodila o klasifikacijski preureditvi arhiva tožilstev kot pripravo v primeru vojne. Posredovalo je dva dokumenta, na podlagi katerih je enota Ptuj morala prilagoditi poslovanje, in sicer Navodila za ureditev in zavarovanje arhiva ter Opredelitev prioritete reševanja zadev po oznakah V-1, V-2 in V-3.<sup>45</sup> Arhiv se je torej razporedil v skupine, in ne več grupe, A, B, C in D. Vsaka začeta zadeva je morala biti ustrezno klasificirana oziroma opremljena s pripadajočo označbo, ki so jo s štampiljko odtisnili na spis.

V skupino A so uvrščali najzaupnejši arhiv in tekoče zadeve, ki niso bili potrebni za delo na vojni lokaciji, so pa bili takšnega značaja, da jih je bilo treba ohraniti, vendar se jih sovražnik ni smel polastiti. V to skupino so sodile pomembnejše politične zadeve.<sup>46</sup>

V skupino B so uvrstili spise in gradivo, ki je bilo neizogibno za delo v vojni in se ga je moralo obvezno vzeti na vojno lokacijo.<sup>47</sup>

V skupino C so uvrstili arhiv, dokumentacijo in gradivo, ki ni bilo potrebno za delo v vojni in ni bilo takšne narave, da bi ga bilo treba ohraniti. Sem so spadale strogo zaupne zadeve, vojaške zadeve, ki niso spadale v skupino B, spisi in dokumentacija z vpisniki P, ki se niso izročili lastnikom, kazenske zadeve politične kriminalitete, ki se niso uvrstile v skupino B. Gradivo se je moralo v doglednem času uničiti, da se ga ne bi polastil sovražnik.

Skupina D je zajemala vse arhivsko gradivo, ki ni spadalo v skupine A, B in C.<sup>48</sup> To gradivo bi v primeru vojne ostalo v prostorih javnega tožilstva ustrezno zavarovano pred uničenjem ali prilaščanjem, in sicer ločeno na končane zadeve in zadeve v postopku.

Prioriteto pri reševanju zadev sodišč splošne pristojnosti in javnega tožilstva so ob pogojih neposredne nevarnosti in v vojni dobile zadeve političnega

<sup>43</sup> ZAP/0092/001/001/015, spis A 109/78, Navodilo o notranji organizaciji in poslovanju javnih tožilstev v Socialistični republiki Sloveniji, člen 45.

<sup>44</sup> ZAP/0092/001/020/004, spis P 17/78, Priprave za sprejem delavcev na delo Temeljnega javnega tožilstva in Višjega javnega tožilstva Maribor.

<sup>45</sup> ZAP/0092/001/021/024, spis Pov 5/80, Navodila za ureditev in zavarovanje arhiva ter Opredelitev prioritete reševanja zadev po oznakah V-1, V-2 in V-3.

<sup>46</sup> Vojni zločini in huda politična kazniva dejanja iz poveljne dobe.

<sup>47</sup> Obrambni načrt Temeljnega javnega tožilstva z vsemi prilogami; zvezne in republiške vojne uredbe z zakonsko močjo, ki so predvidene za uveljavitev; podatki o vojni organizaciji in sistematizaciji enot temeljnega javnega tožilstva v Mariboru, enot temeljnega sodišča v Mariboru, organov za notranje zadeve in drugih sodelujočih; spisi po prioritetah V-1, V-2 in V-3 za obravnavo v pogojih vojne.

<sup>48</sup> Arhivski spisi javnega tožilstva; vpisniki in imeniki ter pomožne knjige in evidence; nerešene zadeve, ki ne spadajo v skupino B.

kriminala (na samem vrhu so bile zadeve kontrarevolucionarnega ogrožanja družbene ureditve), tem pa so sledile zadeve gospodarskega kriminala.

Iz Poročila o splošnem nadzorstvenem pregledu poslovanja Okrožnega državnega tožilstva na Ptuju z dne 4. 3. 1998 je razvidno, da je še v začetku tega leta tožilstvo delalo po Navodilu o poslovanju javnih tožilstev v Socialistični republiki Sloveniji iz leta 1979 in Splošnem navodilu o ravnanju s kazenskimi zadevami iz leta 1995.<sup>49</sup> Na zadnja ohranjena navodila oziroma pravilnik o poslovanju tožilstva, ki je bil najden v okviru fonda Javno tožilstvo Ptuj 1945–2000, je bilo treba čakati vse do konca leta 1998. Septembra je Okrožno državno tožilstvo na Ptuju na podlagi Zakona o državnem tožilstvu in Zakona o delavcih v državnih organih sestavilo nov dokument, in sicer Pravilnik o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest, kjer je pod 4. členom vidno, da je pisarniško delo organizirano v uradu Okrožnega državnega tožilstva na Ptuju. Ta se deli na notranje organizacijske enote: pisarno vodje okrožnega državnega tožilstva, vpisniško-evidenčno službo in strojepisnico. Soglasje je pravilnik s strani ministrstva pridobil 1. 12. 1998,<sup>50</sup> medtem ko je splošni Pravilnik o notranji organizaciji in poslovanju državnih tožilstev v Republiki Sloveniji začel veljati že 20. 11. 1998.<sup>51</sup>

Na podlagi zgoraj navedene dokumentacije sem na kratko poskušal razložiti oziroma interpretirati organizacijski okvir in pisarniško poslovanje javnega – državnega tožilstva na Ptuju v letih 1945–1998. V omenjeni segment pa nisem vključil dela pisarniškega poslovanja, ki se navezuje na elektronske vpisnike; slednji se začnejo pojavljati v 90. letih in začnejo izpodrivati evidence v fizični obliki. Prav tako se zavedam, da v grobem opisu morda nisem vključil vseh relevantnih dokumentov, ki bi jasneje prikazali poslovanje javnega oziroma državnega tožilstva na Ptuju.

## II. Popisovanje in urejanje fonda javno tožilstvo Ptuj 1945–2000

Gradivo fonda je bilo prevzeto trikrat: leta 1973 od Občinskega javnega tožilstva Ptuj, leta 2007 od Okrožnega državnega tožilstva na Ptuju v skupni količini 69 arhivskih škatel in 147 knjig<sup>52</sup> ter leta 2012 v skupni količini 88 arhivskih škatel, ki jih je prav tako predalo Okrožno državno tožilstvo na Ptuju.

### II.A Analiza predhodnega dela kot predpriprava na popis arhivskega gradiva s programskim orodjem scopeArchiv

Gradivo predhodno še ni bilo popisano, zato je v okviru fonda obstajalo tudi dvojno številčenje škatel.<sup>53</sup> Zaradi večjega časovnega razpona nastajanja arhivskega gradiva (55 let), štirih pravnih ustvarjalcev in treh prevzemov je prihajalo do odstopanj po vpisnih oznakah, prevzemnih popisih in tehnični opremljenosti gradiva, kar je arhivskim delavcem in potencialnim uporabnikom izjemno oteževalo raziskovanje in uporabo arhivskega gradiva. Namen preureditve

<sup>49</sup> ZAP/0092/002/009/003, spis Tu 42/97, Poročilo o splošnem nadzorstvenem pregledu poslovanja Okrožnega državnega tožilstva na Ptuju.

<sup>50</sup> Poročilo o splošnem nadzorstvenem pregledu poslovanja Okrožnega državnega tožilstva na Ptuju, str. 2, in Pravilnik o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest na Okrožnem državnem tožilstvu na Ptuju, str. 1–5 (glej: ZAP/0092/002/009/003, spis Tu 42/97, Poročilo o splošnem nadzorstvenem pregledu poslovanja Okrožnega državnega tožilstva na Ptuju in ZAP/0092/002/009/004, spis Tu 51/98, Pravilnik o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest).

<sup>51</sup> Uradni list RS, št. 78/1998.

<sup>52</sup> Vpisniki, indeksi, imeniki in poročila.

<sup>53</sup> 1. prevzem je bil oštevilčen od št. 1, medtem ko sta 2. in 3. prevzem prav tako bila številčena od št. 1.

fonda je bil preveriti materialno stanje gradiva, ga očistiti kovine in plastike, urediti in popisati, da se tako omogoči boljša preglednost in uporabnost fonda.

Fond do popisa v scopeArchivu ni imel zadovoljivo izdelanih popisnih pripomočkov arhivskega gradiva, ki bi uporabniku pomagali pri iskanju gradiva, temveč so bili priloženi zgolj trije prevzemni sezname arhivskega gradiva, ki temeljijo le na oznakah vpisnikov.<sup>54</sup> Da bi zagotovili trajnejšo ureditev fonda, povečali uporabnost in materialno varnost arhivskega gradiva ter preglednost celotnega fonda, smo se odločili, da se opravi okviren popis fonda na nižjih nivojih do ravni podserije oziroma združenega dokumenta. Popisovanje na nižjih nivojih (recimo do nivoja dokumenta) ne bi bilo smotno in mogoče zaradi narave klasifikacije (sistema ureditve pisarniškega poslovanja v pravosodju) na spise oziroma zadeve in vsebinske kategorizacije arhivskega gradiva, saj slednja vsebuje predvsem občutljive osebne podatke. Ob naključnem pregledu gradiva je bilo ugotovljeno, da je slednje popolnoma oziroma delno očiščeno,<sup>55</sup> nekateri spisi so bili raztreseni po eni ali več škatlah,<sup>56</sup> nekaterim spisom so manjkali ovitki, določene arhivske škatle so zaradi slabe kakovosti razpadale oziroma so povsem razpadle zaradi prenapolnjenosti, medtem ko določeno gradivo ni bilo v ovajih.<sup>57</sup>

## II.B Analiza opravljenega dela pri popisovanju arhivskega gradiva v programu scopeArchiv

Gradivo je bilo fizično urejeno po sistemu prvotne ureditve, kot je bilo prevzeto s strani tožilstva, in popisano v programu scopeArchiv glede na vpisne oznake vpisnikov po spisih (mapah) abecedno in kronološko.

Fond je bil virtualno razdeljen na dva podfonda, in sicer na gradivo ukinjenih pravnih oseb (Okrajno javno tožilstvo Ptuj, Občinsko javno tožilstvo Ptuj in Temeljno javno tožilstvo v Mariboru, enota Ptuj) ter na gradivo pravnega naslednika Okrožnega državnega tožilstva na Ptuj. To je bilo storjeno zaradi principa provenience,<sup>58</sup> lažje preglednosti in bodočega dela, ko se bodo prevzemale nove zadeve Okrožnega državnega tožilstva na Ptuj.

Podfonda sta razdeljena na oznake vpisnika za spisovno gradivo po abecednem vrstnem redu glede na pripadajoči vpisnik. Na koncu je dodana serija z evidencami in knjigami (vpisniki, indeksi, imeniki itd.).<sup>59</sup> Vsi spisi znotraj vpi-

<sup>54</sup> Seznam iz leta 1973 se je izkazal za netočnega in nedoslednega. Med pregledom celotnega gradiva je bilo ugotovljeno, da ZAP ni prevzel nobenega vpisnika J (1946–1948 in 1950–1952) s pripadajočimi spisi, kot je zavedeno v prevzemnem popisu iz leta 1973 in sumarniku vseh prevzemov. Po tehtnem pregledu se je ugotovilo, da je velika pisana črka I bila zamenjana za J. Prav tako je na podlagi vsebine spisov bilo ugotovljeno, da gre za preiskave in poizvedbe vpisnika I, medtem ko gradivo J oziroma I vpisnika za leto 1946 ZAP sploh ne hrani. Iz ohranjenih navodil je razvidno, da je obstajal vpisnik JT (in ne J) za omenjeno obdobje, v katerega so se vpisovale zadeve organizacije tožilstva do leta 1966, katerega pa okrajna javna tožilstva niso vodila. Navodila tolmačijo, da se v vpisnik JT vpisujejo načelna navodila, okrožnice, stvari organizacijske narave in stvari, s katerimi se tožilci osebno ukvarjajo, medtem ko okrožna, mestna in okrajna tožilstva ne vodijo vpisnika JT, temveč omenjene zadeve vpisujejo v vpisnik A, če niso zaupne narave (glej: ZAP/0091/001/001/001, spis A 183/48, Navodila).

<sup>55</sup> Gradivo, ki je bilo prevzeto leta 1973, je bilo popolnoma neočiščeno, gradivo iz prevzemov 2007 in 2012 je bilo v večji meri očiščeno.

<sup>56</sup> Se nanaša na gradivo okrajnega in občinskega javnega tožilstva Ptuj in Temeljnega javnega tožilstva v Mariboru, enota Ptuj.

<sup>57</sup> V škatlah so bili zraven spisovnega gradiva pokrovi registratorjev za okrajno in občinsko tožilstvo.

<sup>58</sup> Z ločitvijo je bila narejena natančna razmejitev med gradivom Federativne ljudske republike Jugoslavije in Socialistične federativne republike Jugoslavije od Republike Slovenije.

<sup>59</sup> Zaradi boljše preglednosti in hitrejšega iskanja po tektoniki gradiva na področju posameznega vpisnika so se spisovno gradivo in evidence ter knjige virtualno ločile na takšen način.

snih oznak (na nivoju serij) so urejeni na podserije in združene dokumente po kronološkem vrstnem redu. Omenjene podserije, predvsem kazenske zadeve, pa se globlje delijo glede na vrsto zadev znotraj določenega vpisnika (obtožni predlogi/obtožnice, zavržbe, ustavitve, odstopi ipd.), kot je to že fizično določil ustvarjalec, saj je prevladovala težnja, da virtualna ureditev dejansko odraža v čim večji meri fizično ureditev.

Kjer je bila znotraj podserije za določeno leto ohranjena le majhna količina spisov<sup>60</sup> brez občutljivih osebnih podatkov v gradivu, so bili vsi spisi vsebinsko popisani. Pri oznakah A, Pov in Tu pa so bili popisani vsebinsko zanimivejši in za raziskovalce uporabnejši spisi.

Oblikovani so bili novi deskriptorji, Občinsko javno tožilstvo Ptuj, Temeljno javno tožilstvo v Mariboru – enota Ptuj in Okrožno državno tožilstvo na Ptuj, saj dosedanje poimenovanje Javno tožilstvo Ptuj ni bilo dovolj natančno, medtem ko ni bilo jasne povezave z že obstoječim deskriptorjem Okrajno javno tožilstvo Ptuj. Novi deskriptorji so bili ustrezno povezani z gradivom. S tem je bila vzpostavljena nazivna (imenska) kontinuiteta organa, kar je na nivoju fonda v programu scopeArchiv tudi ustrezno dokumentirano.

Ustvarjeni oziroma dopolnjeni so bili še deskriptorji in historiat<sup>61</sup> za naslednje pravne osebe: Kmetijska zadruga Muretinci, Kmetijska obdelovalna zadruga v Prvencih, Kmetijska zadruga Videm, Kmetijska zadruga Šikole, dopolnili so se tudi deskriptorji Kmetijska zadruga Podlehnik, Kmetijska zadruga Hajdina, Kmetijska zadruga Starše, medtem ko se je ustvaril (vendar ne normal) še deskriptor Kmetijska zadruga Markovci.

## II.C Urejanje fonda med popisovanjem arhivskega gradiva v scopeArchivu

Popisovanje fonda je potekalo vzporedno s fizičnim urejanjem gradiva. Spisi so bili numerično neurejeni, gradivo popolnoma ali delno neočiščeno (predvsem 1. prevzem), medtem ko so bili določeni spisi po škatlah dislocirani,<sup>62</sup> zato je bilo treba opraviti rekonstrukcijo. Da se je celoten spis sestavil in odložil po načelu prvotne ureditve, je zahtevalo precej časa. Pri urejanju gradiva so bili pregledani vsi spisi in vsebovani dokumenti, odstranjene so bile sponke in plastika ter poravnani pomečkani in natrgani dokumenti. Razpadli in dotrajani so bili zaščiteni z novimi ovitki spisov. Gradivo kaže znake propadanja,<sup>63</sup> vendar je kljub temu v dobrem stanju. Spisi so bili v škatlah, v katerih je bilo različno spisovno gradivo po vpisnikih, datirano 1963–1964, kronološko med seboj pomešani. Takšno stanje se je nadaljevalo za celotna 60. leta (npr.: pri vpisniku KT 1965 so bili spisi v prvi škatli od opravilne št. 600 do 900, v naslednjih škatlah pa so številke padale do 1). Spisi so se v takšnih primerih ponovno zložili po številkah in škatlah tako, da so si opravilne številke spisov numerično sledile od 1 do x. Prav tako se je enaka vrsta gradiva, npr. odstopi od postopkov za leto 1963, nahajala v več škatlah z vmesnimi prekinitvami gradiva druge vpisne oznake oziroma zadevami iz drugih vpisnikov. Takšnega gradiva se ni dalo združevati, saj bi se tako moralo vse gradivo vzeti iz škatel ter ponovno kronolo-

<sup>60</sup> Mapa fonda Javno tožilstvo Ptuj 1945–2000, ovoj Razno – Izločitveni sezname, nastali pri ustvarjalcu arhivskega gradiva, dokument: KTR 139/88/SK-zz Poročilo komisije o urejanju arhiva pri Temeljnem javnem tožilstvu Maribor, Enota Ptuj, datirano z 20. 10. 1988. V poročilu je zavedeno, da so leta 1973 uredili in odbrali arhivsko gradivo za obdobje 1946–1967, medtem ko so leta 1988 uredili in odbrali arhivsko gradivo za obdobje 1968–1978.

<sup>61</sup> Za omenjene pravne osebe je bilo odkrito podrobno gradivo o njihovem delovanju.

<sup>62</sup> V nekaterih primerih se je spis za določeno zadevo (prevzem leta 1973) nahajal v razpisnem stanju v dveh ali treh škatlah.

<sup>63</sup> Orumenelost, lisičje pege, preperelost, mehanske poškodbe in luščenje barve (pisava).

ško urediti, kar pa časovno in ekonomično ne bi bilo smotno. Zanimivo težavo je predstavljala »fantomska« škatla št. 193, ki je glede na numerično sosledje »manjkala« na policah. Našteti je bilo 331 škatel, medtem ko jih je bilo v mapi fonda in programu scopeArchiv prvotno zabeleženih 332. Glede na prevzemni seznam in številčenje škatel ustvarjalcev je bilo razvidno, da manjka škatla 36.<sup>64</sup> Po natančnem pregledu pa je bilo ugotovljeno, da je gradivo, ki bi moralo biti v škatli 36 (oziroma po ureditvi 193), v resnici v škatli 194.<sup>65</sup> Iz tega gre sklepati, da se je zgodila očitna napaka pri pripravi arhivskega popisa in številčenju kakor tudi pri seštevku vseh škatel kot celote že pri ustvarjalcu. Na novo so se namestili vsi ovoji<sup>66</sup> in opremile škatle z novimi nalepkami.<sup>67</sup> Glede na to, da je bilo gradivo različnih ustvarjalcev prevzeto skupaj, se je sedaj količinsko definiralo in razmejilo gradivo ukinjenih ustvarjalcev (236 a. š. in 313 knjig)<sup>68</sup> in pravnega naslednika (82 a. š. in 3 knjige).<sup>69</sup> Število škatel se je kljub izločanju dokumentarnega gradiva povečalo s 331 na 334, in sicer zaradi prerazporejanja arhivskega gradiva iz preveč natlačenih škatel in novih ovitkov spisov.<sup>70</sup> Pri samem pregledovanju gradiva je prihajalo do delne valorizacije – odstranjeni so bili dvojniki dokumentov, pisemske ovojnice, razne zabeleške tožilcev znotraj spisov,<sup>71</sup> dvojniki raznih študij in poročil, negativni slikovnega gradiva, mape neizbranih kandidatov za prosto delovno mesto strojepisca v letu 1999 itd. Dokumentarnega gradiva, ki je bilo prilepljeno na ovoj zadeve oziroma na drugo arhivsko gradivo, nismo izločili, prav tako ne dokumentarnega gradiva, ki je bilo oštevilčeno kot pisanje v okviru spisa oziroma zvezano v spis. Ohranili smo tudi dokumentarno gradivo iz določenih let, saj je slednje zanimivo z vidika drugih znanstvenih disciplin.<sup>72</sup> Škatle, ki jih je predalo Okrožno državno tožilstvo na Ptuj, so popolnoma neustrezne, saj razpadajo in se trgajo. V celoti ali delno zamenjanih je bilo devet škatel.

Odstranjenega je bilo za tri arhivske škatle dokumentarnega gradiva in pripravljen je bil zapisnik o izločenem dokumentarnem gradivu. Ob opravljenem popisu celotnega fonda v programu scopeArchiv se je uredila personalna mapa fonda in mapa, namenjena za čitalnico: dopolnil historiat fonda, historiat ustvarjalca, izpolnil obrazec za prijavo popravkov, pripravil seznam najdenega zanimivega gradiva in tridimenzionalnih predmetov ter obrazec za popravke v registru itd.<sup>73</sup>

<sup>64</sup> Staro številčenje pred ureditvijo.

<sup>65</sup> To je bilo ugotovljeno glede na vsebino sosednjih škatel v primerjavi s prevzemnim popisom arhivskega gradiva in glede na sosledje ovojev, ki jih je številčila pravna oseba, ko je predala gradivo v ZAP leta 2007.

<sup>66</sup> Zadnji nosi št. 783.

<sup>67</sup> Do sedaj vse škatle niso bile opremljene z nalepkami, prav tako je obstajalo dvojno številčenje. Z novimi nalepkami in številčenjem se je celoten fond poenotil.

<sup>68</sup> Okrajno javno tožilstvo Ptuj, Občinsko javno tožilstvo Ptuj in Temeljno javno tožilstvo v Mariboru, enota Ptuj.

<sup>69</sup> Okrožno državno tožilstvo na Ptuj.

<sup>70</sup> Spisovno gradivo ni bilo odloženo v ovitke spisov glede na zadevo, temveč so bile vse zadeve odložene skupaj v enem ovoju.

<sup>71</sup> Celovite in zanimivejše so se ohranile v zgodovinske namene.

<sup>72</sup> Heraldika, paleografija, filatelija, zgodovina, sociologija itd. Za določena leta so se pustili spisi v celoti ohranjeni z dokumentarno vsebino, da se je tako ohranila sled ohranjenosti spisov pred valorizacijo (kriteriji: ocena pomembnosti spisa (vsebinska, pomembnost pravne osebe ipd.), uvid ohranjenosti gradiva, prejetega v ZAP, uvid v delo tedanjega Javnega tožilstva Ptuj ipd.).

<sup>73</sup> V mapo fonda so se dodale zanimivejše kopije dokumentov o instituciji, ki bodo v prihodnje lahko oplemenitile kakšno razstavo oziroma pripomogle k lažjemu in hitrejšemu spoznavanju delovanja same institucije.

## II.Č Evidence in knjige

Evidence in knjige so bile razvrščene po zaporednem vrstnem redu od št. 1 do 316; urejene so bile glede na vpisnik, zvrst in leto, šele nato so bile oštevilčene. Pred tem se je preverilo, ali vsebujejo kakšen dokument<sup>74</sup> in ali vsebinsko dejansko zajemajo leta, ki so izpisana na platnicah.<sup>75</sup> Sledila je ocena stanja platnic in papirja za nadaljnjo uporabo, ugotovitve so bile zapisane v program scopeArchiv. Splošno gledano so vpisniki zaradi pogoste uporabe in zato, ker so izdelani iz slabših materialov, v slabem stanju. Hrbti več ne zagotavljajo stabilnosti, kar povzroča izpadanje listov, medtem ko je v nekaterih primerih papir že mehansko načet.<sup>76</sup> Med knjige so bila uvrščena tudi poročila in sezname nerešenih primerov Javnega tožilstva Ptuj in Okrožnega javnega tožilstva Maribor za leto 1964 in nosijo opravilne številke Pov in A. Ta poročila so bila v programu scopeArchiv uvrščena pod pripadajočo oznako vpisnika in leto nastanka, medtem ko so fizično ostala združena skupaj z drugimi evidencami in v enakih škatlah glede na načelo prvotne ureditve.<sup>77</sup> Najdena in izvzeta je bila knjigovodska knjiga za Krajevno gostilno Ptujška Gora 1950–1951 ter umeščena v fond Krajevni ljudski odbor Ptujška Gora. Knjige so bile uvrščene v serijo evidenc in knjig Javnega tožilstva Ptuj za Okrajno javno tožilstvo Ptuj, Občinsko javno tožilstvo Ptuj in Temeljno javno tožilstvo v Mariboru, enota Ptuj ter v serijo evidenc in knjig Okrožnega državnega tožilstva na Ptuj – če niso imele opravičnih števil; če so slednje imele, pa so se v programu scopeArchiv uvrstile glede na pripadajoči vpisnik in opravilno številko ter se povezale z referencami z drugimi knjigami oziroma področji, kjer se nahajajo. Ohranile so se še knjiga potrošnega materiala 1947–1962, knjiga pripornikov 1953, Evidenčna knjiga o plačanih delih in storitvah Javnega tožilstva Ptuj 1956–1978, medtem ko so se v serijo evidenc in knjig uvrstili še dosjeji zaposlenih na Okrajnem javnem tožilstvu Ptuj 1948–1952.

## II.D Vpisniki in druge evidence

Največjo težavo je predstavljala interpretacija vsebine vpisnikov in njim pripadajočega spisovnega gradiva pri popisovanju oziroma načrtovanju strukture fonda, saj so se oznake vpisnikov v preteklosti večkrat spremenile. Katere zadeve naj se vodijo v posameznih vpisnikih, je bilo pojasnjeno v obliki internih navodil oziroma pravilnikov, ki so si jih med seboj posredovala javna tožilstva in ki niso bili objavljeni v uradnem listu. Na podlagi najdene dokumentacije, pomoči sodelavcev iz drugih arhivov in nekdanjih zaposlenih na javnem tožilstvu Ptuj<sup>78</sup> so bila razrešena skoraj vsa vprašanja glede odlaganja zadev pod posamezne oznake.<sup>79</sup> Pozornost je bila usmerjena zgolj na tiste vpisnike, ki so zajeti v okviru fonda Javno tožilstvo Ptuj 1945–2000. Še posebno težavo so predstavljali vpisniki, kjer ni bilo ohranjenega spisovnega gradiva.<sup>80</sup>

<sup>74</sup> V evidencah se je našlo precej gradiva, ki ga je bilo treba primerno umestiti, medtem ko so bili posamezni dokumenti izredno zanimivi.

<sup>75</sup> Našli so se primeri, ko je vpisnik zajemal daljše časovno obdobje, kot pa je bilo zavedeno v prevzemnem seznamu in na platnicah vpisnika.

<sup>76</sup> Najslabše so ohranjeni kazenski vpisniki KT.

<sup>77</sup> Gradivo je bilo preveč obsežno, da bi ga uvrstili v škatle, ki so že bile urejene (med gradivo, h kateremu sodi), saj bi tako padel celoten sistem oštevilčevanja ovojev in škatel.

<sup>78</sup> Marija Čanačič, vodja pisarne in vpisnika Javnega tožilstva na Ptuj, ki je bila v tej instituciji zaposlena od 1. 7. 1962 do 31. 8. 1998.

<sup>79</sup> Kljub raziskovalnemu naporu in poizvedbam s strani tožilstva in drugih slovenskih arhivov, nam določenih vpisnikov ni uspelo razložiti – posebej tistih, kjer spisovno gradivo ni bilo priloženo.

<sup>80</sup> V okviru fonda za vpisnike RO, U, ONR, O, KTPZ in E ni priloženega spisovnega gradiva.

Vpisniki ne predstavljajo edinih evidenc znotraj fonda, čeprav so pomembnejši od indeksov obdolžencev in oškodovancev ter indeksov in imenikov, ki pripadajo posameznim vpisnikom. Ti datirajo od leta 1947 do 1998 in v fizični obliki od Okrožnega državnega tožilstva Ptuj še niso bili v celoti prevzeti. Obstaja še opravljeni vpisnik oziroma delovodnik za leto 1946, ki ga je vodilo Okrajno javno tožilstvo Ptuj, a zgolj kot ena samostojna enota.

## II.E Poročila

V segmentu operativnih in statističnih poročil za leta 1947–1956 je vlada popolna zmeda,<sup>81</sup> ki jo je bilo treba odpraviti. Gradivo je bilo urejeno glede na opravilne številke, opremljeno s spisovnimi ovitki ter odloženo po kronološkem kriteriju. Problem se je pojavil pri dokumentih, ki so nosili enake opravilne številke znotraj enega leta. Ti so bili zloženi skupaj in popisani kot celota. Določeno težavo je predstavljala tudi določitev zvrsti gradiva, predvsem poročil (oznaka A) za leti 1963 in 1964, poslanih s strani Okrožnega javnega tožilstva Maribor in Javnega tožilstva Socialistične Republike Slovenije. Ponekod so bila poročila trdo vezana in opremljena kot knjige, problem pa se je pojavil pri vsebinsko enakih zadevah (poročilih), ki so bila samo speta s sponkami – po odstranitvi teh bi jih lahko namreč kategorizirali kot spisovno gradivo. Zaradi vsebinske istovrstnosti in vsebinsko ter časovno zaokroženih celot po področjih je bilo gradivo kljub temu uvrščeno med knjige. Vsa poročila so v slabem stanju, saj je stanje degradacije že jasno razvidno na papirju<sup>82</sup> kot tudi na črnilu.<sup>83</sup>

Poročila Javnega tožilstva Ptuj, ki so bila označena z opravilno številko, so bila v programu scopeArchiv uvrščena pod pripadajočo oznako vpisnika, medtem ko so fizično ostala na enakem mestu (načelo prvotne ureditve). Za povezavo z drugimi področji, kjer se še nahajajo poročila, analize in evidence ter knjige, so se vzpostavile reference.

## III. Zanimive zvrsti gradiva, pomembnejši dokumenti in zadeve

Med spisi je bilo med dokaznim gradivom najdenih precej zanimivih in pomembnih dokumentov različnih ustvarjalcev, kot so statuti, zapisniki, poročila itd., ki jih je bilo treba ustrezno povezati z deskriptorji oziroma opozoriti nanje. Fond vsebuje ogromno slikovnega gradiva in tridimenzionalnih predmetov.<sup>84</sup> V namene bodočih razstav in raziskovalnih nalog o instituciji je bil sestavljen seznam zanimivega gradiva.

Med pomembnejšimi zadevami bi se lahko poudaril spis Sodišča slovenske narodne časti, senat na Ptuj (dalje SNČ), ki mu je zaradi zgodovinske zanimivosti bilo treba nameniti več časa. Gre za izredno sodišče, ki je bilo ustanovljeno na osnovi Zakona o kaznovanju zločinov in prestopkov zoper slovensko narodno čast z dne 5. 6. 1945. Iz naziva je razvidno, da je bilo pristojno za sojenje tistim, ki so med okupacijo kakor koli prekršili slovensko narodno čast. Sem so se uvrščala vsa namerno izvršena dejanja, ki jih sicer ni mogoče označiti za veleizdajo ali za pomoč okupatorju pri izvrševanju vojnih zločinov, ki pa so

<sup>81</sup> Med seboj pomešana leta, opravilne številke, operativna poročila itd.

<sup>82</sup> Izgublja prožnost in trdoto, lisičje pege, orumenelost, poroznost itd.

<sup>83</sup> Luščenje, pobledelelost itd.

<sup>84</sup> Npr. slikovno gradivo prometnih nesreč, posledic industrijskih nesreč, trupel umrlih, ubitih, samomorilcev, obdukcij, posledic požarov, skice in situacijski načrti zasebnih hiš in podjetij ter drugih konstrukcij, zemljevidi področij in krajev, tahografi, alkotesti itd.



škodovala ali bi utegnila škodovati ugledu in časti slovenskega naroda in njegovi odpornosti.<sup>85</sup> Obsojenci so izgubili državljanske in politične svoboščine, izrekli so jim prepoved opravljanja javne službe, zaplembo premoženja in prisilno delo.<sup>86</sup> Spis zajema sojenje posameznikom s področja, ki ga je pokrivalo Okrajno javno tožilstvo Ptuj, torej gre za skupinsko tožbo. Celoten spis se je uredil po prvotni ureditvi (obstoječa paginacija). Kar še ni bilo paginirano, se je smiselno umestilo in paginiralo z mehkim 3B-svinčnikom. Prav tako so bili posamezni vsebinski sklopi (prijave-zapisniki, sodba, prošnje za pomilostitve-izjave, razno: duplikati, plačilni nalogi) ločeno oviti v srajčke, da se zadeve vsebinsko ločijo in da se papirju (ki je že v slabšem stanju) povrne alkalna vrednost in zagotovi močnejša – prožnejša strukturna podpora.

Prav tako je zanimivo spisovno gradivo vpisnika B, ki vsebuje zadeve državne varnosti. Gre za postopke zoper posameznike, ki so se zagrešili zoper državno varnost. Ti bodo najzanimivejši za uporabnike v prihodnje, čeprav jih ni veliko. Tukaj so posebej zanimivi izpolnjeni zapisniki zaslišanj Pooblaščenstva Uprave državne varnosti (dalje UDV) Ptuj iz leta 1950, ki so jih v okviru pristojnosti posredovali tožilstvu.

Za preučevanje tožilstva kot organa je treba podrobno preučiti spisovno gradivo vpisnikov A, POV, P in TU, čeprav je treba za 60. leta pogledati tudi v spisovno gradivo vpisnika KTR.<sup>87</sup> V vseh vpisnikih razen v P najdemo zanimive podatke in analize o stopnji kriminalitete skozi desetletja za večino tožilstev v severovzhodni Sloveniji. Posebej zanimivi so predstavljeni kazenski primeri, opozoril bi na vpisnika POV in K, kamor so shranjevali zadeve o političnih prestopkih in kaznivih dejanjih zoper državo, o katerih so se tožilstva med seboj obveščala oziroma ki so jih vodila.

V okviru vpisnika KTS je zaslediti v določenih letih precej zemljevidov, ki so jih preiskovalni organi našli pri ljudeh, ki so želeli nelegalno prečkati mejo. Spisi, ki v nekaterih primerih zajemajo še življenjske zgodbe posameznikov, so zanimivi z vidika socioloških, politoloških in obrambno-varnostnih disciplin za obdobje nekdanje Jugoslavije.

Precej zanimiva najdba so tudi statuti in revizijski zapisniki različnih podjetij, kmetijskih zadrug in drugih javnih institucij oziroma pravnih oseb, za katere v ptujskem arhivu nimamo fondov. V revizijskih zapisnikih, ki se v večji meri nanašajo na krajevne zadruge, se da razbrati celoten pravni okvir delovanja in organizacijsko strukturo pravne osebe.

Pomembni so tudi zapisniki sej Okrajnega ljudskega odbora Ptuj in Mestnega ljudskega odbora Ptuj za leta 1950–1951, ki dopolnjujejo gradivo obstoječih fondov.

Vsebinsko je zanimivo še gradivo Stanovanjske skupnosti Kidričevo, ki zajema zapisnike sej, predračune in račune o delu, načrte o obnovi naselja, zapisnike o pregledu bivališč itd.

<sup>85</sup> Spis je označen kot SNČ, zato je bil popisan pod to oznako v okviru drugih oznak vpisnika javnega tožilstva, čeprav bi pravilnejša označba bila TNČ. Tega pa se zaradi prvotne ureditve gradiva ni spreminjalo (glej: ZAP/0092/001/021/00005, spis Pov 1/66, Klasifikacija arhiva javnih tožilstev in Mikola: Sodišče slovenske narodne časti, str. 15–16).

<sup>86</sup> Dornik Šubelj: OZNA in prevzem oblasti 1944–46, str. 367.

<sup>87</sup> Za določena leta (1954, 1965–1968) so vpisovali pod KTR povsem administrativne zadeve (okrožnice, poročila ipd.). Iz celotnega spisovnega gradiva omenjenih vpisnikov je možno razbrati funkcioniranje organa in na podlagi sodelovanja z drugimi tožilstvi posredno preučevati še njihovo poslovanje.

### III.A Evidence: vpisnika o (1946) in u (1947)<sup>88</sup>

Čeprav sem si pri pripravi prispevka prizadeval najti kakršna koli navodila o oblikovanju in uporabi obeh vpisnikov, mi to ni uspelo. Ko sem skušal izvedeti od kolegov iz drugih arhivov, ali pri njih hranijo podobne vpisnike, je bilo ugotovljeno, da vpisnik U hrani še Pokrajinski arhiv Koper, medtem ko o vpisniku O ni bilo še nič zavedenega. Upam, da mi bodo kolegi v omenjenem segmentu pomagali in da se bo v prihodnje našel kakšen dokument, ki bo potrdil ali ovrgel mojo domnevo, da gre v obeh primerih za evidenco, ki jo je vodilo tožilstvo za tajno službo Oddelka za narodno zaščito (dalje Ozna)<sup>89</sup> in Upravo državne varnosti (dalje UDV).<sup>90</sup>

Tako Ozna kot UDV sta opravljala preiskave predvsem političnih prestopkov oziroma kaznivih dejanj zoper državo, zato sta v skladu s pooblastili vodila preiskovalne postopke.<sup>91</sup> Sklepamo lahko, da sta instituciji po vojni imeli vsaj podobne oziroma celo večje pristojnosti, kot so bile pristojnosti javnega tožilstva. V tem primeru sta opravljali tako poizvedbe o kaznivem dejanju in osumljencu kot preiskovalna dejanja te vrste. Ko je bilo ugotovljeno, da določena zadeva oziroma predmet ne spada v njun delokrog pristojnosti, sta ga izročili tožilstvu in obratno – če je tožilstvo ugotovilo, da nima pristojnosti nad pregonom, je zadevo izročilo Ozni in pozneje njeni naslednici UDV. Tožilstvo in tajni službi so si tako izmenjevali informacije ali zahteve za sprožitev postopka zoper posameznike, medtem ko je tudi tožilstvo bilo pod nadzorom, saj je moralo UDV posredovati tedenske preglede razprav in odpravke sodb v »kampanjskih« stvareh, kakor je zavedeno na zadnji strani vpisnika U. Na podlagi navedenega sta v okviru fonda Javno tožilstvo Ptuj 1945–2000 ostala dva vpisnika, ki prikazujeta izmenjavo informacij med tožilstvom in tajnima službama.

Ugotovljeno je bilo, da so spisi, ki so v vpisniku O zavedeni kot odloženi pod različnimi vpisniki Okrajnega sodišča Ptuj, pri omenjeni instituciji v evidencah posebej označeni. Vpisnik polnoletnih storilcev kaznivih dejanj Okrajnega sodišča Ptuj z oznako Ks ima z rdečo in modro barvo označeno črko O zraven vsake zadeve, ki jo je posredovalo tožilstvo in je bila vpisana v vpisnik O. Žal niti en spis, ki ima v tej evidenci oznako O, ni ohranjen oziroma ni bil predan v arhiv. Tudi za leto 1947, ko je na tožilstvu že bil v uporabi vpisnik U, so v vpisnik Ks na Okrajnem sodišču Ptuj pri posameznih primerih, kjer so prevladovala kazniva dejanja, ki so bila v domeni preiskave tajne službe, zapisovali ob zaporedni šte-

<sup>88</sup> Glej opombi 119 in 128.

<sup>89</sup> Oddelek za narodno zaščito (OZNA) je bil kot tajna vojaško-policijska organizacija formiran maja 1944 med vojno. Cilji so bili obveščevalnega, protiobveščevalnega in varnostnega značaja na celotnem območju države. Glavna zadolžitev je bila zbiranje informacij o okupatorjevih zločinih, njegovih sodelavcih in simpatizerjih ter priprava na prevzem oblasti po vojni (glej Jera Vodušek Starič, 1992, str. 282 in 414 ter Ljuba Dornik Šubelj, 2013, str. 25 in 322).

<sup>90</sup> Uprava državne varnosti (UDV) je bila tajna policija na področju Federativne ljudske republike Jugoslavije, ki se je leta 1946 preimenovala iz Oddelka za narodno zaščito (OZNA) in bila podrejena Ministrstvu za notranje zadeve Ljudske republike Slovenije. Na ravni republike je bila ustanovljena aprila 1946 in razdeljena na odseke, ti pa na oddelke, medtem ko je imela tudi okrožne oddelke in krajevna pooblaščenstva. Njene pristojnosti so bile praktično enake pristojnostim javnega tožilstva. Opravljala je tako poizvedbe o kaznivem dejanju in osumljencu kot preiskovalna dejanja te vrste. Njeno delovno področje je obsegalo praktično vse tedaj veljavne zakone, ki so določali kazniva dejanja. Sodelovanje med javnimi tožilstvi in tajnimi službami je še posebej vidno ob povojnih političnih procesih, kjer je tajna služba zbirala obremenilno gradivo za pripravo obtožnice, ki jo je nato postavil tožilec (glej Gregor Garb, 2007, str. 27 in Dornik Šubelj: OZNA in prevzem oblasti 1944–46, str. 322, 324, 326 in 414).

<sup>91</sup> V letu 1946 je bila v pristojnosti OZNE preiskava političnih zločinov, političnih osumljencev in njihovo aretacijo, kamor so šteli protidržavno propagando, širjenje alarmantnih vesti, širjenje rasne, verske in narodne mržnje oziroma delovanje proti glavnim pridobitvam narodnoosvobodilnega boja. Kazniva dejanja so tako preiskovali javni tožilci s svojimi preiskovalci, politična pa OZNA (prav tam).

vilki vpisa barvno črko O. Naj kot zanimivost omenim, da se tudi ti primeri niso ohranili oziroma bili prevzeti v arhiv.

Prav tako nam vpisi iz vpisnika U 1947 pod stolpcem »vsebina« razkrivajo, da so obstajala navodila o sodelovanju med javnim tožilstvom in tajno službo, ki pa se v našem fondu žal niso ohranila, medtem ko je tudi iz opravnega vpisnika za leto 1946 razvidno, da je takšno sodelovanje vsekakor obstajalo in bilo zelo pogosto. Kako je potekalo to sodelovanje, se lahko delno rekonstruira s pomočjo spisovnega gradiva vpisnika B za leto 1950, kjer Pooblaščenstvo uprave državne varnosti za okraj Ptuj v kazenskih zadevah podaja predloge za podaljšanje pripora, predloge za pripor, odstop kazenskih zadev, podaja odredbe in predloge o kazenskem pregonu ter posreduje zapisnike zaslišanj, medtem ko Okrajno javno tožilstvo Ptuj, Referat za javno varnost sam prosi UDV za okraj Ptuj, da ga obvesti, kako teče preiskava zoper določene osebe, ki jim poteče pripor, posreduje sklepe o uvedbi preiskav in preiskovalnega zapora zoper posameznike oziroma obvešča tajno službo o zaključku zadev.

#### IV. Sumarnik

Vpisnik	Naziv pravne osebe <sup>92</sup>	Obseg v škatlah	Ohranjeno za leta	Vpisovanje zadev glede na najdena navodila	Opombe
A	OTP, ObTP, TTMeP, ODTP <sup>93</sup>	31	1947–1995	Navodila, okrožnice, poročila in analize. <sup>94</sup>	Spisovno gradivo ni ohranjeno za leta 1949–1952, 1955–1958, 1961, 1965, 1967–1969, 1977, 1979–1981, 1984 in 1986, medtem ko je za posamezna leta nepopolno. Vsebinsko zajema: glej spodaj. <sup>95</sup>
Ag	OTP	2	1959–1960	Domnevno sprejeti sklepi okrajnih sodišč in dopisi drugih pravosodnih organov.	Vpisnik Ag ni ohranjen. <sup>96</sup> Vsebinsko zajema: sklenitve zakonskih zvez mladoletnih (sklepi), razglasitve pogrešancev za mrtve (sklepi in predlogi), poizvedbe v premoženjskih zadevah, zasebne tožbe, odvzemi opravilne sposobnosti.
Au	OTP	1	1959	Domnevno razne nedokončane zadeve: preveritve, sodbe,	Vpisnik Au ni ohranjen. <sup>97</sup> Vsebinsko zajema: poizvedbe,

<sup>92</sup> Okrajno javno tožilstvo Ptuj (dalje OTP, Občinsko javno tožilstvo Ptuj (dalje ObTP), Temeljno javno tožilstvo Maribor – enota Ptuj (dalje TTMeP) in Okrožno državno tožilstvo Ptuj (dalje ODTP).

<sup>93</sup> Nezaključene zadeve v letu 1994 so se prenesle v leto 1995 (gre za 1 škatlo gradiva).

<sup>94</sup> ZAP/0092/001/001/001, spis A 183/48, Navodila (fragment).

<sup>95</sup> Navodila, okrožnice, statistična poročila, zapisniki sej javnih tožilcev, programi dela, obračuni in poročila o izplačanih dohodkih delavcev na tožilstvu, pogodbe o poslovnem sodelovanju, zapisniki Občinskega javnega tožilstva Ptuj 1966–1970, sezname nerešenih zadev in analize, izostanki z dela, pravilniki, zakonodajne spremembe, nabava pisarniškega materiala, seja zborov ObLO Ptuj, karakteristike zaposlenih, izostanki z dela, varčevanje, primopredaja poslova med tožilci, poročila o kaznivih dejanjih in smrtnih primerih otrok, prijave gospodarskih prestopkov, ocene uslužbencev, poročila o delu tožilstva in problematiki, izplačila osebnih dohodkov zaposlenim, udeležba na proslavah, zaprosila, zapisniki sej zborov funkcionarjev in tehničnih delavcev, posveti, evidence kaznivih dejanj, razporedi pripravniških praks, navodila o notranji organizaciji in poslovanju, zapisniki sej svetov delovne skupnosti Temeljnega javnega sodišča v Mariboru, plani občin, pravna mnenja idr.

<sup>96</sup> Po vsej verjetnosti je šlo za pomožni vpisnik vpisnika A.

<sup>97</sup> Po vsej verjetnosti je šlo za pomožni vpisnik vpisnika A.

				za fizične osebe, sklepi in zaustavitve postopkov.	pridobivanje informacij o pristojnosti, pridobivanje informacij glede na posamezne primere.
B	OTP	2	1948–1951	Predmeti oddelka javne varnosti. <sup>98</sup>	Spisovno gradivo je ohranjeno zgolj za leto 1950 (nepopolno). Vsebinsko zajema: ilegalne prestopne mej, delovanje oboroženih tolpa zoper državo, črne zakole, oborožene napade, propagandno delovanje zoper državo, kraja (gospodarska škoda), vohunstvo, rušenje oblasti.
Br	OTP	2	1948–1951	Predmeti oddelka javne varnosti: razno: vpisovanje preiskovalnih in kazenskih postopkov: prijave in pritožbe podrejenih tožilcev na višje sodišče glede razsodb na II. stopnji zoper pripor in preiskovalni zapor, predlogi za podaljšanje, pritožbe nad delom podrejenih tožilcev, prošnje in predlogi za višja tožilstva glede izrednih pravnih sredstev, razpisi in okrožnice. <sup>99</sup>	Spisovno gradivo je ohranjeno zgolj za leto 1951 (nepopolno). Vsebinsko zajema: ovadbe zoper preiskovalne organe Ljudske milice in Uprave državne varnosti.
Ct	ODTP	1	1995	Civilne zadeve: revizije, pobude za vložitev zahteve za varstvo zakonitosti. <sup>100</sup>	Vpisnik še ni prevzet zaradi uporabe. Vsebinsko zajema: zahtevke za varstvo zakonitosti (revizije sodb postopkov iz preteklosti).
E	OTP	1	1946–1947	Postopki zoper mladoletne osebe (začetek postopka, izrečene kazni oziroma zavrnitve postopkov). <sup>101</sup>	Spisovno gradivo ni ohranjeno.
G	OTP	5	1948–1952	Civilne zadeve: zadeve stvarnega, obveznega in nasledstvenega prava, zemljiški predmeti, zakonski spori, alimenti zakoncev, alimenti otrok, alimenti staršev, skrbniške in varstvene zadeve, razglasitve ljudi za umrle,	Spisovno gradivo ni ohranjeno za leto 1948, medtem ko za preostala leta ni popolno. Vsebinsko zajema: zaplembe premoženja, razlastitve (sklepi in odločbe), zahteve za varstvo zakonitosti zoper sprejete odločbe, preživninske zadeve,

<sup>98</sup> AS 353 Javno tožilstvo Republike Slovenije 1944–1999, spis A 267/48, Navodila za vodenje novih vpisnikov in izpolnjevanje statističnih izkazov. Glej opombo št. 28.

<sup>99</sup> ZAP/0092/001/001/001, spis A 183/48, dokument: A 188/48 Navodila Javnega tožilstva Federativne narodne republike Jugoslavije za vodstvo vpisnikov: Upisnici i statistički izveštaji odjeljenja bezbjednosti, str. 20–45. Glej opombo št. 28.

<sup>100</sup> Ur. l. RS, št. 78/98.

<sup>101</sup> Menim, da vpisnik predstavlja predhodnik vpisnika KTM, saj pri vpisniku E za leto 1946–1947 piše v oklepaju (mladoletniki). Kljub primerjavi vpisnika E/46 (mladoletniki) in KTM/60 (najstarejši ohranjeni) bistvenih povezav, ki bi nedvomno potrjevale, da je vpisnik E nasledil KTM, ni bilo zaslediti. Ko se bodo pojavila ohranjena strokovna navodila o vpisovanju zadev po vpisnikih za omenjeno obdobje, se bo ponudil tudi odgovor na omenjeno vprašanje.

				konfiskacije, sekvestracije, izključne tožbe itd. <sup>102</sup>	pravde med fizičnimi osebami.
Gr (Rg)	OTP	7	1947–1955	Civilne zadeve: razno: obvestila, pozivi, razprave ali prejeti prepisi tožb, napolila, razpisi, soočenja o načelnih sodniških odločitvah, prošnje, poizvedbe, pravna in pismena navodila in mnenja ter postopki izrednih pravnih sredstev, ki jih sprožijo druge pravosodne institucije v primeru, za katerega niso pristojne. <sup>103</sup>	Ne vsebuje spisovnega gradiva za leta 1947–1948 in 1954, medtem ko za preostala leta ni popolno. Vsebinsko zajema: poročila, plane, preživnine, zapuščinske zadeve, pravdne zadeve med fizičnimi osebami, spore, zapisnike okrajnega sodišča na Ptuju, poizvedbe v razlastitvenih zadevah, okrožnice, plane dela v civilnem sektorju, navodila, zaprosila, razveze zakonskih zvez, razne tožbe, ugotavljanje očetovstva, prijave v zapuščinskih zadevah, tožbe v premoženjskih zadevah, skrbstvene zadeve, zahtevki za zaščito zakonitosti.
Gt	OTP	12	1961–1994	Civilne zadeve: tožbe <sup>104</sup>	Ne vsebuje spisovnega gradiva za leta 1961, 1963–1965, 1968–1979, 1981, 1984–1988 in 1992, medtem ko za preostala leta ni popolno. Vsebinsko zajema: glej spodaj. <sup>105</sup>
I	OTP	11	1946–1952	Predmeti preiskovalnega oddelka: poizvedbe in preiskave. <sup>106</sup>	Spisovno gradivo za leto 1946 ni ohranjeno, medtem ko za preostala leta ni popolno. Vsebinsko zajema: zapisnike revizij in poročila v različnih preiskovalnih postopkih pravnih oseb.

<sup>102</sup> AS 353 Javno tožilstvo Republike Slovenije 1944–1999, spis A 267/48, Uputstva za vodenje statistika odeljenja opšteg nadzora i gradjanskog odeljenja kod javnih tužioslava, str. 1–5; Glej tudi opombo št. 30.

<sup>103</sup> AS 353 Javno tožilstvo Republike Slovenije 1944–1999, spis A 267/48, Uputstva za vodenje statistika odeljenja opšteg nadzora i gradjanskog odeljenja kod javnih tužioslava, str. 6 in AS 353 Javno tožilstvo Republike Slovenije 1944–1999, mapa G vpisnik, Upisnici i statistički izveštaji gradjanskog odeljenja – Upisivanje u upisnik Gr ter prav tam, Navodila za vodstvo vpisnika G; Glej dodatno opombo št. 14.

<sup>104</sup> Vpisnik Gt je združen vpisnik G in Gr. Da sta se vpisnika leta 1962 združila, mi je pojasnila nekdanja vodja pisarne in vpisnika Javnega tožilstva na Ptuju, Marija Čanačič, ki je bila v tej instituciji zaposlena od 1. 7. 1962 do 31. 8. 1998 (glej: ZAP/0092/002/009/004, spis Tu 38/98). Vpisnik Gt je 1. 1. 1992 zamenjal vpisnik Ct (glej ZAP/0092/001/001/023, spis 1/92, Sprememba Navodila za vodenje vpisnikov).

<sup>105</sup> Sklepi o dovolitvi zakonske zveze mladoletnim osebam, razglasitve pogrešanih za umrle, civilne pravde zasebnikov, sklepi o pridržanju duševno omejenih otrok, sklepi o odvzemu opravilne sposobnosti, sklepi o izpraznitvi stanovanj, izvršilna dovolila, razdružitve premoženja zasebnikov, vknjižbe služnosti na zgradbah, predlogi za vložitev zahtevka o zakonitosti, delovni spor, sklepi o pridržanju bolnih ljudi ipd.

<sup>106</sup> Načeloma so v vpisnik I vpisovali izključno predmete, za katere se je uvedla oziroma nadaljevala preiskava pri javnem tožilstvu, kakor tudi že popolnoma preiskane predmete, prejete od drugih preiskovalnih organov in v pogledu katerih se je: izdala rešitev o ustavitvi, dal predlog na kaznovanje ali vložila obtožnica, medtem ko so se vsi drugi predmeti, ki so bili v delu pri preiskovalnih odsekih, zabeležili v vpisnik Ir (glej: AS 353 Javno tožilstvo Republike Slovenije 1944–1999, spis A 267/48, dokument A 183/48, str. 1–2 in AS 353 Javno tožilstvo Republike Slovenije 1944–1999, spis Ir 33/47-5).

Ir	OTP	6	1947–1961	Predmeti preiskovalnega oddelka: poizvedbe in preiskave: razno. <sup>107</sup>	Spisovno gradivo za leta 1947–1949 in 1954–1960 ni ohranjeno, medtem ko za preostala leta ni popolno. Vsebinsko zajema: razne ovadbe in sklepe o razglasitvi mrtvih oseb ter sklepe o sklenitvi zakonskih zvez mladoletnih oseb.
K	OTP	10	1947–1953	Kazenske zadeve za predmete kazenskega oddelka okrajnih rajonskih, mestnih, okrožnih in oblastnih javnih tožilstev. <sup>108</sup>	Spisovno gradivo ni popolno. Vsebinsko zajema obtožne predloge in obtožnice. <sup>109</sup>
Kr	OTP	4	1947–1953	Kazenske zadeve: razno: prošnje, predpostavke, razpisi, prošnje strank za izredna pravna sredstva, zapisniki svetov, če je kakšen postopek, v katerem so vključeni v zadevi za razsodbo na II. stopnji. <sup>110</sup>	Spisovno gradivo za leta 1947–1950 ni ohranjeno, medtem ko za preostala leta ni popolno. Vsebinsko zajema: sezname in potrdila (postopek posvojitve otrok) za ljudi, zoper katere ne teče kazenski postopek, prošnje za obnovo kazenskega postopka, navodila v kazenskem postopku, zaprosila, ovadbe, poročila, prijave idr.
Kt	ObTP, TTMeP, ODTP	163	1964–2000	Kazenske ovadbe in postopki zoper znane storilce kaznivih dejanj, okrajna pristojnost. <sup>111</sup>	Spisovno gradivo ni ohranjeno za leto 1954, medtem ko za preostala ni popolno.

<sup>107</sup> Ko se je v zadevi začel kazenski postopek, se je ta iz vpisnika Ir prepisala v vpisnik I. V vpisnik Ir so se pretežno vpisovali podatki za administrativno in arhivsko rokovanje z zadevami. Ne-popolno preiskan predmet, sprejet od odseka za notranje zadeve, glede katerega se iz spisa takoj ugotovi, da kaznivo dejanje ni podano, se je kot neutemeljen zavrnil in evidentiral zgolj v vpisniku Ir; popolnoma ali nepopolno preiskan predmet, prejet od Odseka za notranje zadeve, ki se je odstopil v disciplinsko in upravno postopanje, je bil evidentiran zgolj v vpisniku Ir (glej: ZAP/0092/001/001/001, spis A 183/48, dokument A 188/48 Navodila Javnega tožilstva Federativne narodne republike Jugoslavije za vodstvo vpisnikov – Upisnici i statistički izveštaji isljednog odjeljenja, str. 63–72 in AS 353 Javno tožilstvo Republike Slovenije 1944–1999, spis 267/48, dokument: A 183/48, str. 1–2 in spis Ir 33/47-5).

<sup>108</sup> AS 353 Javno tožilstvo Republike Slovenije, spis A 267/48, dokument A 183/48, str. 1–2). V vpisnik K so se vpisovale iz vpisnika I zadeve, v katerih je bil preiskovalni postopek zaključen in je bilo treba dati predlog za kaznovanje oziroma dvigniti obtožnico (glej: ZAP/0092/001/001/001, spis A 48/183, dokument: A 188/48 Navodila Javnega tožilstva Federativne narodne republike Jugoslavije za vodstvo vpisnikov – Upisnici i statistički izveštaji krivičnog odjeljenja, str. 84–91 in opomba št. 13).

<sup>109</sup> Prometne nezgode, zanemarjanje otrok, motenje javnega reda in miru, neplačevanje davka, obrekovanje in obtožnice, kraja, črni trg, delovanje zoper državo, nelegalni prehodi meje, širjenje lažnih vesti, malomarnost pri delu, poškodbe zoper telo, divji lov, delovanje zoper javno moralo, preprodaja nepremičnin in živine, grožnje zoper življenje, poneverbe, detomori, prikrievanja, utaje, špekulacije, uboji, težke in lahke telesne poškodbe, prevare, neplačevanje alimentacij, roparski napadi, nedovoljena trgovina, obvezna oddaja, delovanje zoper oblast, umori, delovanje zoper zakon o gozdovih, zloraba položaja, zoper javni red in mir idr.

<sup>110</sup> ZAP/0092/001/001/001, spis A 48/183, dokument: A 188/48 Navodila Javnega tožilstva Federativne narodne republike Jugoslavije za vodstvo vpisnikov – Upisnici i statistički izveštaji krivičnog odjeljenja, str. 84–85.

<sup>111</sup> Sem so vpisovali ovadbe in postopke zoper znane storilce kaznivih dejanj, zadeve, vpisane v ta vpisnik, so označene s Kt/0/xx/95 – okrajna pristojnost in Kt/1/xx/95 – okrožna pristojnost (glej: Pravilnik o notranji organizaciji in poslovanju državnih tožilstev v Republiki Sloveniji, Uradni list RS, št. 78/1998).

					Vsebinsko zajema: kazenske ovadbe in postopke zoper znane storilce kaznivih dejanj. <sup>112</sup>
Kt I	ODTP	6	1995–1999	Kazenske ovadbe in postopki zoper znane storilce kaznivih dejanj, okrožna pristojnost. <sup>113</sup>	Spisovno gradivo je ohranjeno, a nepopolno. Vpisnik še ni predan, saj je v uporabi. Vsebinsko zajema: kazenske ovadbe in postopke zoper znane storilce kaznivih dejanj, okrožna pristojnost.
Ktm	OTP, ObTP, TTMeP, ODTP	15	1960–2000	Kazenske zadeve in ovadbe zoper mladoletne osebe. <sup>114</sup>	Spisovno gradivo je ohranjeno 1960–1978 in 1955–2000, a nepopolno. Vsebinsko zajema: kazenske zadeve in ovadbe zoper mladoletne osebe.
Ktn	ObTP, TTMeP, ODTP	35	1968–2000	Kazenske zadeve zoper neznanе storilce kaznivih dejanj.	Ne vsebuje spisovnega gradiva za leta 1976–1977 in 1981, medtem ko za preostala leta ni popolno.
Ktpz	OTP, ObTP	1	1961–1967	Gre za knjigo priprtih oseb, ki so bile v priporu oziroma preiskovalnem zaporu. <sup>115</sup>	Ne vsebuje spisovnega gradiva.
Ktr	OTP, ObTP, TTMeP, ODTP <sup>116</sup>	58	1954–2000	Razne kazenske zadeve. <sup>117</sup>	Gradivo ne zajema let 1957 in 1964, medtem ko za preostala leta spisovno gradivo ni popolno. Vsebinsko zajema: poročila o kaznovanih mladoletnikih, o delu poravnalnih svetov po krajevnih uradih, poročila o samomorih, najdenih mrtvih osebah, požarih, revizijska poročila, stečaje, pomilostitvene zadeve, zahteve za varstvo zakonitosti, za izredno omilitev kazni, obnove postopkov, kazniva dejanja otrok, nenavadni smrtni primeri, delovne nesreče, prometne nesreče, ugrabitve itd.

<sup>112</sup> Glede na prvotno ureditev ustvarjalca je gradivo v okviru vpisnika zbrano in urejeno po segmentih: obtožni predlogi/obtožnice, ustavitve, zavrnitve, prekinitve, odstopi in zavržbe.

<sup>113</sup> Glej prav tam.

<sup>114</sup> Navodila o vodenju tega vpisnika sem našel šele v Pravilniku o notranji organizaciji in poslovanju državnih tožilstev v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 78/98), medtem ko iz starejših obdobj nisem našel nobenega navodila.

<sup>115</sup> Domnevno gre za knjigo priprtih oseb, ki jih je tožilstvo med preiskavo dalo v pripor oziroma v preiskovalni zapor. To se je ugotovilo na podlagi fragmenta notranjih pravil javnega tožilstva, kjer je pod 9. točko zapisano, da morajo tožilstva med pomožnimi knjigami voditi tudi knjigo pripornikov z rubrikami, ki se ujemajo s temi, ki so zavedena v vpisnikih KTPZ. Ugotovljeno je bilo, da ZAP hrani še eno pomožno knjigo javnega tožilstva Ptuj – knjigo pripornikov iz leta 1953, ki sicer ni zavedena kot vpisnik, ima pa enake karakteristike kot KTPZ. Domnevo je potrdila ga. Marija Čanačič.

<sup>116</sup> Okrožno državno tožilstvo na Ptuj (1994–2000) zajema 14 škatel.

<sup>117</sup> Navodila o vodenju tega vpisnika sem našel šele v Pravilniku o notranji organizaciji in poslovanju državnih tožilstev v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 78/98), kjer je zavedeno, da sem vpisujejo kazenske in splošne zadeve, ki niso vpisane v druge vpisnike (poročila o dogodkih in drugo), medtem ko iz starejših obdobj nisem našel nobenega navodila.

Ktr II	OTP	9	1955–1964	Razne kazenske zadeve na področju gospodarskih prestopkov, pritožbe na III. stopnji pri Okrožnem tožilstvu Maribor. <sup>118</sup>	Ne zajema leta 1957, medtem ko za preostala leta spisovno gradivo ni popolno. Vsebinsko zajema: odstopne prijave kazenskih zadev Okrožnega javnega tožilstva Maribor na področju gospodarskih prestopkov pravnih oseb, odstopne zadeve z enakega področja zaradi pristojnosti, poizvedbe v gospodarskih kazenskih zadevah, prijave kazenskih zadev ipd.
KTS <sup>119</sup>	OTP	134	1954–1964	Kazenske zadeve: tožbe pred sodišči. <sup>120</sup>	Spisovno gradivo ni popolno. Vsebinsko zajema: pobege čez meje, nepravilnosti v delovanju kmetijskih zadrug, tatvine vseh vrst, tožbe zoper neznane storilce, prometne prekrške, napade zoper telo, preživnine, kraje (bagatelne zadeve), protipravne pridobitve premoženja, poneverbe, podkupovanja in zanemarjanje otrok idr.
O	OTP	1	1946	Oddelek za narodno zaščito. <sup>121</sup>	Spisovno gradivo ni ohranjeno.
ON	OTP	3	1946–1952	Predmeti oddelka za splošni nadzor: zaplembe, stanovanjske zadeve, pokojnine, najemnine, začasne uprave, vojni dobiček, črna borza, tisk. <sup>122</sup>	Spisovno gradivo ne vsebuje let 1947–1949, medtem ko za preostala leta ni popolno. Vsebinsko zajema: zapisnike krajevnih in mestnih ljudskih odborov, poročila kmetijskih zadrug, inšpekcijske nadzore kmetijskih gospodarstev, načrte dela, poročila o izvršenih

<sup>118</sup> Dokument 31/76 Odločba Javnega tožilstva Socialistične republike Slovenije o kategorijah gradiva trajne vrednosti, 19. 7. 1976 (glej v mapo fonda Javno tožilstvo Ptuj 1945–2000, ovoj Razna dokumentacija – Navodila za odbiranje arhivskega gradiva).

<sup>119</sup> V vpisnik KTS so vpisovali tožbe zoper polnoletne storilce kaznivih dejanj pred sodišči. Vpisnik KTS je nasledil vpisnik K, tega pa nato vpisnik KT, kot mi je obrazložila nekdanja vpisničarka ptujskega tožilstva Marija Čanačič in kot posredno potrjuje gradivo v fondu Javnega tožilstva Ptuj 1945–2000.

<sup>120</sup> Vpisnik KTS je leta 1964 nadomestil vpisnik KT. To se je ugotovilo na podlagi vpisnika KTS iz leta 1964, ki ima vpisane spise, a so vsi prečrtani oziroma razveljavljeni ter preneseni v novi vpisnik KT/64. Na koncu vpisnika KTS/64 je zgolj pojasnilo, da se zadeve prenesejo v novi vpisnik. Vsi vpisi zadev KTS/64 so nato identično prepisani v KT/64. Priloženo spisovno gradivo pa so za leto 1964 označevali s kratico KTS, čeprav nosi vpisnik oznako KT. Da se ne bi povzročala nepotrebna zmeda, se je popis gradiva v programu scopeArchiv pustil pod oznako KTS/64 in se ni prenašal pod KT/64.

<sup>121</sup> Vpisnik je sestavljen iz 6 pol papirja, med katerimi ima zgolj ena pola mehki ovitek, na katerem piše O vpisnik (OZNA). V njem je zgolj deset predmetov, iz katerih je razvidna dvostranska komunikacija med tožilstvom in tajno službo in so datirani od junija do septembra 1946. Preostale štiri pole so zapisane delno na okupacijske vpisnike, ki so ostali po vojni in so datirani od februarja do novembra 1946 ter nosijo zaporedne št. od 64 do 865. Zakaj prihaja do datumske prekритosti, mi ni uspelo ugotoviti, a možnost, da bi bile del kakšnega drugega vpisnika, je majhna zaradi vsebine oziroma narave vpisov, ki so v njih zavedeni.

<sup>122</sup> Dokument Navodila za splošni nadzor, ki pojasnjuje, kaj se vpisuje pod ta vpisnik, je bil najden v A/46-10 in A/48-183 (glej: spis A 267/48 v AS 353 Javno tožilstvo Republike Slovenije 1944–1999) in opombo št. 10.



					planih za javna tožilstva, ovadbe zoper fizične in pravne osebe, ne pošiljanje otrok v šolo, zadeve obvezne oddaje mesa, neobdelana zemlja kmetijskih zadrug, ipd.
ONR	OTP	1	1948	Predmeti oddelka za splošni nadzor: razno: zaplembe, stanovanjske zadeve, pokojnine, najemnine, začasne uprave, vojni dobiček, črna borza, tisk itd. <sup>123</sup>	Ohranjen je vpisnik brez spisovnega gradiva.
P	OTP, ObTP, TTMeP	11	1951–1994	Personalne zadeve zaposlenih	Spisovno gradivo ne zajema let 1952–1970, 1974–1975 in 1979–1986, medtem ko za preostala leta ni popolno. Vsebinsko zajema: prošnje za sprejem v delovno razmerje, dopusti, splošno o zaposlovanju na tožilstvu, osebni dohodki zaposlenih, uspešnost dela zaposlenih.
Pov	OTP, ObTP, TTMeP	24	1946–1991	Zaupne (poverljive) zadeve. <sup>124</sup>	Spisovno gradivo za leta 1946, 1955, 1964, 1981 in 1991 ni ohranjeno, medtem ko za preostala leta ni popolno. Vsebinsko zajema: glej spodaj. <sup>125</sup>
R (ON in A)	OTP	3	Pomožni vpisnik in gradivo oddelka za splošni nadzor za leto 1947: razpisi, okrožnice ministrstev, komisij, komitejev – vsi predpisi državnopravnonormativnega značaja.	Predmeti oddelka za splošni nadzor: razpisi, okrožnice ministrstev, komisij, komitejev – vsi predpisi državnopravnonormativnega značaja. <sup>126</sup>	Spisovno gradivo je ohranjeno zgolj za leto 1947. Vsebinsko zajema: navodila, okrožnice in pojasnila.

<sup>123</sup> Glej opombo št. 12.

<sup>124</sup> ZAP/0092/001/001/001, spis A 183/48, Navodilo (fragment). Vpisnik se vodi od 1. 1. 1992 dalje z novo oznako Z (glej: ZAP/0092/001/001/023, spis A 1/92, dokument Sprememba navodil za vodenje vpisnikov).

<sup>125</sup> Navodila o vodenju vpisnikov, izvlečki tožilskih konferenc, pravilniki o notranji organizaciji, izobraževalni seminarji, kadrovske zadeve (potrdila, ocenjevanje, karakteristike, prošnje za zaposlitev, plačilna politika), pisarniško poslovanje, poročila o spremembah delovanja različnih javnih organov, operativna poročila, okrožnice o poslovanju sodišč in tožilstev, poročila o zadevah, kjer so v preiskavi organi pregona, poizvedbe idr.

<sup>126</sup> Sem so do leta 1947 vpisovali zadeve na področju razpisov, okrožnice ministrstev, komisij, komitejev – vse predpise državnopravnonormativnega značaja. Če so zadeve po pregledu bile zakonite narave, so se prenesle v vpisnik za evidenco, nezakonite zadeve pa v vpisnik ON (glej: AS 353 Javno tožilstvo Republike Slovenije, spis A 267/48, dokument Navodila za splošni nadzor in opombo št. 12).

			ja. Vpisniki 1947–1978 pa predstavljajo pomožni vpisnik vpisnika A: računovodske zadeve in ekonomat.		
Ro	OTP	1	1947	Civilne zadeve: sodne odločbe civilnih zadev na področju zapuščinskih zadev, proglastitve mrtvih, zaplembe premoženja, priznanje očetovstva, preživninske zadeve, vknjižbe lastninske pravice, pravnne zadeve, izvršilna dovolila in vrnitve premoženja. <sup>127</sup>	Spisovno gradivo ni ohranjeno.
SNČ <sup>128</sup>	OTP	1	1945	Sodišče narodne časti. <sup>129</sup>	Vpisnik ni ohranjen.
U	OTP	1	1947	Uprava državne varnosti. <sup>130</sup>	Spisovno gradivo ni ohranjeno.
UT	OTP, ObTP, TTMeP, ODTP <sup>131</sup>	34	1962–2000	Upravne, tiskovne in prekrškovne zadeve.	Spisovno gradivo za leta 1997–1999 ni ohranjeno, medtem ko za preostala leta ni popolno. Vsebinsko zajema: Pritožbe zoper nepravilno izvedene postopke, vlaganje zahtevkov za varstvo zakonitosti, poročila o prometnih nesrečah, predloge za uvedbo postopkov zaradi storjenih prekrškov.
Tu	ODTP	12	1995–2000	Zadeve tožilske uprave: administrativne in splošne zadeve v zvezi z delom državnega tožilstva, personalne zadeve, zaupne in strogo zaupne zadeve, ki se jih posebej označi z "Z" in "Sz" (npr. ukrepi v zvezi s posebnimi operativnimi metodami), pravna mnenja, poročila, analize, zapisniki	Vpisnik še ni predan, saj je v uporabi. Vsebinsko zajema: Glej spodaj. <sup>132</sup>

<sup>127</sup> Vpisnik Ro je bil pomožni vpisnik vpisnika G na področju civilnih zadev. Tu so se vodile vse sodne odločbe, ki jih je prejel javni tožilec zaradi nadzora zakonitosti delovanja sodišč, in se vpisovale v ta vpisnik (glej: AS 353 Javno tožilstvo Republike Slovenije 1944–1999, spis 267/48, Uputstva za vodenje statistike odeljenja opšteg nadzora i gradjanskog odeljenja kod javnih tužioštava). Če se je v kakšni zadevi vložila pritožba ali predlog zaščite zakonitosti, so predmet prepisali v vpisnik G (glej prav tam, str. 6). Dodatno glej opombo št. 14.

<sup>128</sup> Glej: Mikola: Sodišče slovenske narodne časti, str. 15–16.

<sup>129</sup> Glej opombi št. 83 in 84.

<sup>130</sup> Glej opombo št. 88.

<sup>131</sup> Okrožno državno tožilstvo na Ptuj (1994–2000) obsega 3 škatle.

<sup>132</sup> Pravilnik o notranji organizaciji in poslovanju državnih tožilstev v Republiki Sloveniji, Ur. l. RS št. 78/1998. Od 1. 1. 1995 so vpisnike A, P, Z in SZ (v našem primeru Pov) nadomestili z novim vpisnikom z oznako TU (tožilska uprava). V vpisnik se vpisujejo vse zadeve, ki so se prej vpisovale v A, P, Z in SZ (v našem primeru Pov), s tem da se pri zadevah z oznako strogo zaupno in zaupno doda Z (Tu-Z) ali SZ (Tu-SZ); Glej: ZAP/0092/002/009/001, spis Tu 2/95, Odredba.

				posvetov, navodila, okrožnice, izobraževanje ter druge zadeve v zvezi z upravo državnega tožilstva. <sup>133</sup>	
--	--	--	--	--	--

## VIRI IN LITERATURA

### ARHIVSKI VIRI

#### AS – Arhiv Republike Slovenije

- ◊ SI AS 353, Javno tožilstvo Republike Slovenije 1944–1999, spis A 267/48, šk. 1005.
- ◊ SI AS 353, Javno tožilstvo Republike Slovenije 1944–1999, spis Ir 33/47-5, šk. 1334.
- ◊ SI AS 353, Javno tožilstvo Republike Slovenije 1944–1999, mapa B vpisnik, šk. 1334.
- ◊ SI AS 353, Javno tožilstvo Republike Slovenije 1944–1999, mapa G vpisnik, šk. 1334.
- ◊ SI AS 353, Javno tožilstvo Republike Slovenije 1944–1999, mapa I vpisnik, šk. 1334.
- ◊ SI AS 353, Javno tožilstvo Republike Slovenije 1944–1999, mapa K vpisnik, šk. 1334.
- ◊ SI AS 353, Javno tožilstvo Republike Slovenije 1944–1999, mapa ON vpisnik, šk. 1334.

#### ZAP – Zgodovinski arhiv na Ptuj

- ◊ Mapa fonda Javnega tožilstva Ptuj 1945–2000.
- ◊ ZAP/0092/001/001/001, vpisnik A 1948, škatla 158.
- ◊ ZAP/0092/001/001/00001, vpisnik A 1953, škatla 160.
- ◊ ZAP/0092/001/001/015, vpisnik A 1978, škatla 172.
- ◊ ZAP/0092/001/001/001, vpisnik A 1983, škatla 184.
- ◊ ZAP/0092/001/001/023, vpisnik A 1992, škatla 240.
- ◊ ZAP/0092/001/021/002, vpisnik Pov 1948, škatla 227.
- ◊ ZAP/0092/001/021/003, vpisnik Pov 1949, škatli 158 in 227.
- ◊ ZAP/0092/001/021/00005, vpisnik Pov 1966, škatla 162.
- ◊ ZAP/0092/001/020/004, vpisnik P 1978, škatla 171.
- ◊ ZAP/0092/001/021/024, vpisnik Pov 1980, škatla 176.
- ◊ ZAP/0092/002/009/001, vpisnik Tu 1995, škatli 264 in 265.
- ◊ ZAP/0092/002/009/002, vpisnik Tu 1996, škatli 275 in 278.

<sup>133</sup> Osnutki navodil o notranji organizaciji in poslovanju državnih tožilstev v Republiki Sloveniji, poročila o gospodarskih prestopkih v letih 1991–1995, navodila o predaji in prevzemu nerešenih zadev ter drugega gradiva dosedanjih javnih tožilstev, operativna poročila, sezname zadev gospodarskih prestopkov oziroma nezakonitem lastninskem preoblikovanju podjetij od leta 1991 do 1995, statistična poročila za kazniva dejanja mladoletnikov, poročila o delu javnih tožilstev v Sloveniji, navodila o arhiviranju vpisnikov KT, KTN in KTM, nadzorstveni pregledi poslovanja okrožnih državnih tožilstev, postopki v zvezi z oškodovanjem družbenega kapitala zaradi nedovoljenega lastninjenja, pravilniki na področju računovodstva, pristojnosti Skupine državnih tožilcev za posebne zadeve, pogodbe o zaposlitvi administrativnih delavcev, letna poročila o investicijah v osnovna sredstva, skupno poročilo o delu državnih tožilstev, poročilo o zadevah v zvezi z oškodovanjem družbenega premoženja zaradi nedovoljenega lastninjenja, varnostne razmere na sodiščih in državnih tožilstvih (članki, poročila in razni rokopisi zaposlenih), ovadbe zaradi kaznivih dejanj v zvezi z nezakonitim lastninjenjem podjetij (poročila, dopisi in sezname), arhiviranje podatkov, sestavljanje poročil in statistike za leto 1997 idr.

- ◊ ZAP/0092/002/009/003, vpisnik Tu 1997, škatla 283.
- ◊ ZAP/0092/002/009/004, vpisnik Tu 1998, škatli 293 in 294.

## LITERATURA

Garb, Gregor: *Oblike tajnega delovanja obveščevalno-varnostnih služb Republike Slovenije*, magistrska naloga. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede 2007.

Dornik Šubelj, Ljuba : *OZNA in prevzem oblasti 1944–46*. Ljubljana: Založba Modrijan, 2013.

Melik, Jelka: Javni tožilec, ustvarjalec arhivskega gradiva, 1944–1977. V: *Arhivi 18* (1995), št. 1–2, str. 60–63.

Mikola, Milko: »Sodišče slovenske narodne časti«. V: *Arhivi 16* (1993), str. 15–16.  
Vodušek Starič, Jera: *Prevzem oblasti 1944–1946*. Ljubljana: Cankarjeva založba, 1992.

## SUMMARY

### PUBLIC PROSECUTOR'S OFFICE IN PTUJ 1945-2000. ARRANGEMENT AND DESCRIPTION OF THE FONDS AND INTERPRETATION OF OFFICE OPERATION

The article draws attention to specifics and difficulties I encountered when describing and arranging the fonds Public Prosecutor's Office in Ptuj 1945–2000. With the help of found instructions and rules for the functioning of the prosecution, I tried to bring the public closer to office operations of public or state prosecution in Ptuj and to the material of the aforementioned fonds. My intention was also to present, through instructions found in the material of Ptuj Public Prosecutor's Office 1945-2000 and State Prosecutor's Office 1944-1999, the evolution of naming different registers in the years between 1945 and 2000 and the importance of their content for entering the cases at which I only partially succeeded. Several matters remain to be solved, especially those which were the reason I started writing this contribution, for example, content interpretation of registers O, U, E, KTS, and KTPZ for maintaining of which I was not able to find appropriate instructions. All findings are mere assumptions of inductive and deductive reasoning partially assisted by former employees at public prosecutions in Ptuj and my colleagues from other archives in the field of justice administration. Hopefully, my colleagues will find the answers to those questions in the future and will either confirm or refute my assumptions, thus helping to expand the table made during my research which is intended as a tool to help the archivists responsible for judiciary's material in their work. The table shows which registers were kept by the Public Prosecutor's Office in Ptuj through various periods of time and which matters were recorded in individual registers according to the rules or which matters are actually recorded there. The primary purpose of this contribution which aims to bring the fonds of the public prosecution closer to the general public and present it as an extremely interesting and useful source of material in various scientific disciplines was achieved. Its usefulness, however, will only be proven in the future when the material containing mainly sensitive personal data becomes completely publicly available.